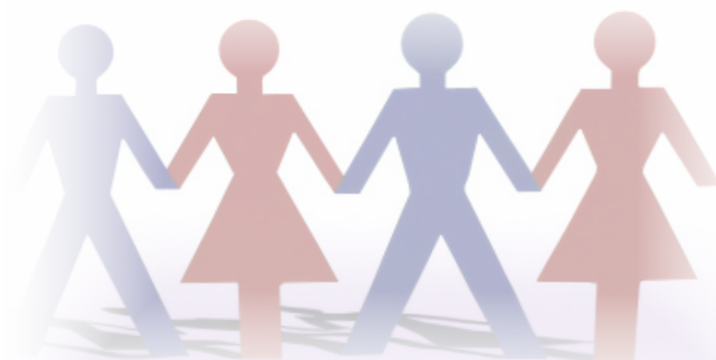

PORADNIK PRAKTYK PEDAGOGICZNYCH

**Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa
we Włocławku**

Włocławek 2011

REDAKCJA

Barbara Moraczewska, Jolanta Flanz, Violetta Kopińska, Barbara Koźmińska, Kinga Siecińska
– Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa we Włocławku;
Iwona Bator, Maria Krajewska, Danuta Michalska, Ewa Półtorak, Ewa Fol
– Szkoła Podstawowa nr 20 we Włocławku

przy współpracy
Zespołu Koordynatorów i Opiekunów Praktyk

OPRACOWAŁ
Maciej Krzemiński

WYDAWCA
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa
we Włocławku

PARTNERSTWO
Gmina Miasto Włocławek

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

ISBN 978-83-60607-34-3

Skład, druk i oprawa:

EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek; tel. (0*54) 232 37 23; e-mail: sekretariat@expol.home.pl

•

Poradnik praktyk pedagogicznych został opracowany jako element wdrożenia programu modelowych praktyk pedagogicznych realizowanych w ramach projektu „Dobra praktyka najlepszym nauczycielem”.

Projekt „Dobra praktyka najlepszym nauczycielem” współfinansowany jest przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet III Wysoka jakość kształcenia, Działanie 3.3 Poprawa jakości kształcenia, Poddziałanie 3.3.2 Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli – projekty konkursowe.

•

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Spis treści

1. Informacje o projekcie „Dobra praktyka najlepszym nauczycielem” realizowanym przez Państwową Wyższą Szkołę Zawodową we Włocławku w partnerstwie z Gminą Miasto Włocławek	5
2. Wprowadzenie	8
3. Praktyki pedagogiczne w podstawowych aktach prawnych	9
4. Cele i zadania praktyk pedagogicznych	10
4.1. Praktyka obserwacyjna	11
4.2. Praktyka obserwacyjno-metodyczna	13
4.3. Praktyka ciągła	14
5. Obowiązki studenta przed rozpoczęciem praktyki	16
6. Obowiązki studenta w trakcie trwania praktyki, po jej zakończeniu oraz zasady zaliczenia	17
7. Proponowane czynności szkolnego/przedszkolnego oraz uczelnianego opiekuna praktyk	18
8. Efekty odbytych praktyk pedagogicznych	20
9. Praktyczne porady dla studentów	21
10. Dokumentacja przebiegu praktyk	31
A. Skierowanie na praktykę	32
B. Dziennik praktyki pedagogicznej	33
C. Opinia o odbytej praktyce	51
11. Przykładowe scenariusze zajęć	53
12. Charakterystyka partnerskich placówek dydaktycznych	73
12.1 Placówki specjalistyczne	73
12.2 Przedszkola	75
12.3 Szkoły	79
Słowniczek	82

1. Informacje o projekcie

„Dobra praktyka najlepszym nauczycielem”
realizowanym przez
Państwową Wyższą Szkołę Zawodową
we Włocławku w partnerstwie
z Gminą Miasto Włocławek

Praktyki pedagogiczne prowadzone w PWSZ we Włocławku w ramach projektu „Dobra praktyka najlepszym nauczycielem” realizowane są w partnerstwie z Gminą Miasto Włocławek, któremu podlegają placówki dydaktyczne. W projekcie uczestniczy 13 placówek, w których studenci zgodnie z wytycznymi programu zobowiązani są do odbycia praktyk. W ramach programu praktyk studenci w trzyletnim toku studiów odbywają łącznie w poszczególnych semestrach 200 godzin praktyk, zaś studenci specjalności zintegrowana edukacja wczesnoszkolna z językiem angielskim – 200 godzin, poszerzonych (poza projektem) o dodatkowe 35 godzin zajęć.

W projekcie przewidziano łącznie udział 120 studentów odbywających cykl praktyk w 40-osobowych grupach w ramach kolejnych naborów z roczników akademickich 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013.

Nad przebiegiem praktyk i ich jakością czuwają ze strony PWSZ we Włocławku: koordynator dydaktyczny i uczelniani opiekunowie praktyk, ze strony partnerskich placówek dydaktycznych wyznaczeni w każdej placówce: koordynator i opiekunowie praktyk, łącznie tworzących grupę trzynastu koordynatorów i czterdziestu trzech opiekunów praktyk. Szczegółowe zadania dotyczące studentów, koordynatorów i opiekunów praktyk regulują stosowne dokumenty.

Program praktyk pedagogicznych wraz z dodatkowymi formami wsparcia kształcenia studentów w ramach projektu „Dobra praktyka najlepszym nauczycielem”

Praktyka pedagogiczna	Praktyka pedagogiczna realizowana w placówkach oświatowych biorących udział w projekcie w wymiarze 200 h, zgodnie z planem praktyk studenckich.	rok I – semestr II rok II – semestr III i IV rok III – semestr V
Szkolenia nt. „przebiegu praktyki”	Szkolenia o charakterze organizacyjno-informacyjnym organizowane przed każdym typem praktyki pedagogicznej w wymiarze 5 godzin.	rok I – semestr II rok II – semestr III i IV rok III – semestr V
Warsztaty metodyczne	<p>Tematyka warsztatów metodycznych wynika z diagnozy potrzeb edukacyjnych nauczycieli. Każdy student weźmie udział w trzech wybranych warsztatach według własnych potrzeb oraz preferencji. Do wyboru siedem tematów:</p> <ul style="list-style-type: none"> – planowanie i organizacja pracy dydaktyczno-wychowawczej; – praca z uczniem o specyficznych potrzebach edukacyjnych; – praca z dzieckiem z rodziny dysfunkcyjnej; – profilaktyka pierwszo- i drugorzędowa; – współpraca nauczyciela z rodzicami; – przygotowanie programów, scenariuszy, konspektów zajęć; – nowe metody pracy w edukacji. <p>Podczas warsztatów podejmowane będą dodatkowo działania służące przełamaniu stereotypu płci w edukacji.</p> <p>Wymiar każdego warsztatu – 20 godzin.</p>	rok II – semestr III i IV

Wyjazdy studyjne	<p>Wyjazdy studyjne do placówek o nowatorskim profilu kształcenia lub do tych, które uzyskały pozytywną recenzję w programie Ministerstwa Edukacji Narodowej „Wspomaganie szkół i placówek przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne w wychowaniu i profilaktyce”.</p> <p>Każdy student weźmie udział w dwóch jednodniowych wyjazdach studyjnych.</p>	rok III – semestr V i VI
Letnia akademia malucha	<p>Zajęcia pozalekcyjne (plastyczne, sportowe, językowe, matematyczne, wycieczki do parku, kina itp.) dla dzieci w wieku 3–10 lat organizowane w okresie wakacyjnym (osiem spotkań po 5 godzin). Udział studentów w przygotowaniu oraz prowadzeniu zajęć pod nadzorem opiekuna-wychowawcy.</p> <p>Każdy student zobowiązany jest do udziału w minimum jednym spotkaniu.</p>	przez cały okres studiów
Inne formy wsparcia: udział w konferencjach naukowych i spotkaniach panelowych	<p>Spotkania panelowe z udziałem kadry akademickiej, nauczycieli oraz studentów – organizowane raz w roku na temat bieżących ważnych problemów/wyzwań systemu edukacji.</p> <p>Konferencje naukowe nt. istotnych zagadnień z zakresu pracy dydaktycznej i wychowawczej oraz przygotowania praktycznego nauczycieli.</p>	przez cały okres studiów
Inne formy wspomagające kształcenie praktyczne	<p>Możliwość korzystania z:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poradnika praktyk pedagogicznych; – księgozbioru dotyczącego praktyk pedagogicznych (literatura i prasa fachowa); – zakładki internetowej dotyczącej praktyk pedagogicznych; – pracowni szkoleniowej wyposażonej na potrzeby kształcenia praktycznego. 	przez cały okres studiów

2. Wprowadzenie

Praktyka pedagogiczna jako ważne ogniwo kształcenia nauczycieli wymaga starannego przygotowania, dlatego w celu podniesienia jakości realizowanych praktyk w placówkach edukacyjnych został opracowany poniższy poradnik.

Poradnik zawiera najistotniejsze kwestie związane z realizacją obowiązków oraz zadań studentów i osób sprawujących opiekę nad przebiegiem praktyk.

W poradniku ujęto zagadnienia na temat celów praktyk i ich przebiegu, wskazówek związanych z właściwym wypełnianiem i prowadzeniem dziennika praktyki pedagogicznej oraz innych kwestii dotyczących dokumentowania odbytej praktyki. Umieszczono także zalecenia i porady skierowane do studentów odbywających praktyki w poszczególnych placówkach edukacyjnych. Dołączono także krótkie opisy placówek partnerskich, pokazowe przykłady wypełnionych konspektów oraz słowniczek wybranych terminów definiujących najważniejsze pojęcia związane z nabywaniem przez studentów kwalifikacji nauczycielskich.

3. Praktyki pedagogiczne w podstawowych aktach prawnych

Praktyki studenckie to konfrontacja zdobytej wiedzy teoretycznej z praktyczną wiedzą związaną z kierunkiem studiów. Pedagogiczne praktyki służą nabyciu i rozwijaniu umiejętności zawodowych przez realizację zajęć z dziećmi, umożliwiają także poznanie organizacji oraz funkcjonowania szkół i placówek.

W Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej we Włocławku odbywanie praktyk studenckich regulują następujące dokumenty:

- Ustawa z dnia 27 lipca 2005 roku Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2005 r., nr 164, poz. 1365 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 roku w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz.U. z 2009 r., nr 50, poz. 400);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 roku w sprawie standardów kształcenia nauczycieli (Dz.U. z 2004 r., nr 207, poz. 2110 z późn. zm.);
- Zarządzenie Nr 7/10 Rektora PWSZ we Włocławku z dnia 19 stycznia 2010 roku w sprawie Regulaminu Praktyk Zawodowych oraz Zarządzenie Nr 83/10 Rektora PWSZ we Włocławku z dnia 1 października 2010 roku zmieniające Zarządzenie w sprawie Regulaminu Praktyk Zawodowych.

4. Cele i zadania praktyk pedagogicznych

Studenckie praktyki pedagogiczne są integralną częścią kształcenia studentów Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej we Włocławku i równorzędnie z innymi zajęciami objętymi planem studiów podlegają obowiązkowemu zaliczeniu.

Studentowi w trakcie praktyk zapewnia się następujące formy aktywności: wizyty w placówkach edukacyjnych, a także obserwowanie zajęć, asystowanie nauczycielowi prowadzącemu zajęcia, prowadzenie zajęć wspólnie z nauczycielem, samodzielne prowadzenie zajęć, planowanie i omawianie zajęć prowadzonych przez siebie i innych (nauczycieli i studentów).

Programy studenckich praktyk zawodowych dla kierunku pedagogika (specjalności nauczycielskich) tworzą trzy moduły kolejno następujących po sobie rodzajów praktyki:

obserwacyjnej – obserwowanie zajęć przez studentów;

obserwacyjno-metodycznej – wykorzystanie wiedzy teoretycznej w działaniu praktycznym, nabycie umiejętności analizowania procesu dydaktycznego, zapoznanie z planowaniem, organizacją i realizacją procesu nauczania;

ciągłej – przeprowadzanie zajęć przez studenta.

W ramach przewidzianych praktyk studenci zobligowani są odbyć następującą praktykę:

obserwacyjną ogólnopedagogiczną

(praktyka odbywa się w: Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym – placówka resocjalizacyjna, w Zespole Szkół nr 3 – placówka wychowania i kształcenia specjalnego oraz w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej;

śródroczną obserwacyjną

(praktyka odbywa się we wskazanej partnerskiej placówce edukacji przedszkolnej i w szkole podstawowej (klasy 0, I–III));

obserwacyjno-metodyczną

(praktyka odbywa się we wskazanej partnerskiej placówce edukacji przedszkolnej i w szkole podstawowej (klasy 0, I–III));

ciągłą

(praktyka odbywa się we wskazanej partnerskiej placówce edukacji przedszkolnej i w szkole podstawowej (klasy 0, I–III)).

Uwaga! Szczegółowe plany praktyk są dostępne na stronie internetowej uczelni oraz w Dziale Nauczania PWSZ we Włocławku.

Na realizację praktyk w ramach studiów licencjackich przewiduje się jako minimum 200 godzin zajęć dydaktycznych, przyjmując następujące przeliczenie: pięć dni w tygodniu x pięć godzin dziennie = 25 godzin w tygodniu, osiem tygodni x 25 godzin = 200 godzin praktyk.

4.1. Praktyka obserwacyjna

Praktyki odbywają się w czasie trwania zajęć na uczelni (w ustalonym dniu tygodnia, w godzinach niekolidujących z zajęciami dydaktycznymi).

Praktyka obserwacyjna ogólnopedagogiczna ma na celu zapoznanie studentów ze specyfiką funkcjonowania następujących placówek: resocjalizacyjnej, wychowania i kształcenia specjalnego oraz poradni psychologiczno-pedagogicznej. Studenci w semestrze II odbywają praktyki śródroczne obserwacyjne w wybranych placówkach dydaktycznych w wymiarze łącznie **20 godzin**.

Uwaga! Praktyki odbywają się w kilkunastoosobowych grupach studenckich.

W ramach tej praktyki studenci:

1. zapoznają się z charakterem pracy w placówkach edukacji specjalnej, ich strukturą organizacyjną i programową;
2. poznają stosowane w placówkach metody dydaktyczne i wychowawcze;
3. poznają zadania i obowiązki nauczycieli zatrudnionych w placówce.

Śródroczna praktyka obserwacyjna w placówce edukacji przedszkolnej i w szkole ma na celu zapoznanie studentów ze specyfiką funkcjonowania tego typu placówek, umożliwienie obserwacji zajęć prowadzonych przez doświadczonych nauczycieli, kształtowanie umiejętności analizy czynności dydaktycznych i opiekuńczo-wychowawczych nauczyciela prowadzącego zajęcia, wzbogacenie swojej wiedzy odnośnie metodyki nauczania poszczególnych treści wynikających z podstawy programowej, konfrontację ze zdobytą wiedzą z zakresu przedmiotów pedagogicznych, przygotowanie do dalszych etapów praktyki.

Śródroczna praktyka obserwacyjna w placówce edukacji przedszkolnej

Studenci w III semestrze studiów odbywają praktyki śródroczne obserwacyjne w wybranych placówkach dydaktycznych w wymiarze **20 godzin**.

Uwaga! Praktyki odbywają się w kilku osobowych grupach studenckich.

W ramach tej praktyki studenci:

1. zapoznają się z charakterem pracy w placówce edukacji przedszkolnej, jej strukturą organizacyjną i programową;
2. zapoznają się z podstawową dokumentacją prowadzoną w placówce;
3. poznają zadania i obowiązki nauczycieli zatrudnionych w placówce;
4. obserwują zajęcia edukacyjne, sporządzają notatki i omawiają je z zakładowym opiekunem praktyk;
5. uczestniczą w zajęciach prowadzonych przez nauczyciela edukacji przedszkolnej;
6. poznają metody dydaktyczne i wychowawcze, które są wprowadzane przez nauczycieli wychowania przedszkolnego do realizacji treści wynikających z podstawy programowej;
7. towarzyszą nauczycielowi edukacji przedszkolnej w trakcie wykonywania przez niego różnego typu zajęć administracyjnych i organizacyjnych (wykonywanie pomocy dydaktycznych, uzupełnianie dziennika, kart obserwacji, przygotowanie zajęć dydaktycznych).

Śródroczna praktyka obserwacyjna w szkole podstawowej

Studenci w III semestrze studiów odbywają praktyki śródroczne obserwacyjne w wybranych placówkach dydaktycznych w wymiarze **20 godzin**.

Uwaga! Praktyki odbywają się w kilkusobowych grupach studenckich.

W ramach tej praktyki studenci:

1. zapoznają się z charakterem pracy w szkole podstawowej, jej strukturą organizacyjną i programową;
2. zapoznają się z podstawową dokumentacją prowadzoną w szkole podstawowej;
3. poznają zadania i obowiązki nauczycieli i nauczycieli wychowawców w szkole;
4. poznają zadania i obowiązki pedagoga szkolnego, psychologa szkolnego (jeżeli jest zatrudniony w szkole), logopedy, wychowawcy świetlicy;
5. obserwują zajęcia edukacyjne, sporządzają notatki i omawiają je z zakładowym opiekunem praktyk;
6. uczestniczą w zajęciach prowadzonych przez nauczyciela;
7. poznają metody dydaktyczne i wychowawcze wykorzystywane przez nauczycieli do realizacji treści wynikających z podstawy programowej;
8. towarzyszą nauczycielowi w trakcie wykonywania przez niego różnego typu zajęć administracyjnych i organizacyjnych (wykonywanie pomocy dydaktycznych, uzupełnianie dziennika, kart obserwacji, przygotowanie zajęć dydaktycznych, pełnienie dyżurów).

4.2. Praktyka obserwacyjno-metodyczna

Praktyka obserwacyjno-metodyczna w placówce edukacji przedszkolnej i w szkole ma na celu przygotowanie studentów do przyszłej pracy dydaktyczno-wychowawczej i opiekuńczej poprzez obserwację połączoną z kształtowaniem umiejętności samodzielnego prowadzenia zajęć, praktycznego wykorzystywania wiedzy zdobytej podczas studiów do rozwiązywania/projektowania problemów/działań zarówno w charakterze wychowawczo-opiekuńczym, jak i dydaktycznym.

Praktyka obserwacyjno-metodyczna w placówce edukacji przedszkolnej

Studenci w IV semestrze studiów odbywają praktyki śródroczne obserwacyjno-metodyczne w wymiarze **30 godzin**, w tym co najmniej **10 godzin** zajęć prowadzonych.

Uwaga! Praktyki odbywają się w kilkusobowych grupach studenckich.

W ramach tej praktyki studenci:

1. obserwują zajęcia prowadzone w przedszkolu, sporządzają notatki i omawiają je z zakładowym opiekunem praktyk;
2. uczestniczą w zajęciach prowadzonych przez nauczyciela edukacji przedszkolnej;
3. wykorzystują wiedzę zdobytą podczas studiów do projektowania wybranych fragmentów zajęć lub całych zajęć;
4. samodzielnie prowadzą wybrane fragmenty zajęć lub całe zajęcia (po wcześniejszym przygotowaniu scenariusza takich zajęć lub części zajęć i uzyskaniu akceptacji ze strony zakładowego opiekuna praktyk), omawiają z zakładowym opiekunem praktyk prowadzone przez siebie zajęcia;
5. poznają metody dydaktyczne i wychowawcze wykorzystywane przez nauczycieli edukacji przedszkolnej do realizacji treści wynikających z podstawy programowej;
6. towarzyszą nauczycielowi w trakcie wykonywania przez niego różnego typu zajęć administracyjnych i organizacyjnych (wykonywanie pomocy dydaktycznych, uzupełnianie dziennika, kart obserwacji, przygotowanie zajęć dydaktycznych);
7. uczestniczą (po uzyskaniu zgody dyrektora) w radach pedagogicznych, jak i zebraniach, uroczystościach, które odbywają się na terenie placówki edukacji przedszkolnej, aktywnie włączają się w przygotowanie uroczystości

Praktyka obserwacyjno-metodyczna w szkole podstawowej

Studenci w IV semestrze studiów odbywają praktyki śródroczne obserwacyjno-metodyczne w wymiarze **30 godzin**, w tym co najmniej **10 godzin** zajęć prowadzonych przez studenta.

Uwaga! Praktyki te odbywają w kilkusobowych grupach studenckich.

W ramach tej praktyki studenci:

1. obserwują zajęcia, sporządzają notatki i omawiają je z zakładowym opiekunem praktyk;
2. uczestniczą w zajęciach prowadzonych przez nauczyciela;
3. wykorzystują wiedzę zdobytą podczas studiów do projektowania wybranych fragmentów zajęć lub całych zajęć;
4. samodzielnie prowadzą wybrane fragmenty zajęć lub całe zajęcia (po wcześniejszym przygotowaniu scenariusza takich zajęć lub części zajęć i uzyskaniu akceptacji ze strony zakładowego opiekuna praktyk), omawiają z zakładowym opiekunem praktyk prowadzone przez siebie zajęcia;
5. poznają metody dydaktyczne i wychowawcze wykorzystywane przez nauczycieli do realizacji treści wynikających z podstawy programowej;
6. towarzyszą nauczycielowi w trakcie wykonywania przez niego różnego typu zajęć administracyjnych i organizacyjnych (wykonywanie pomocy dydaktycznych, uzupełnianie dziennika, kart obserwacji, przygotowanie zajęć dydaktycznych, pełnienie dyżurów);
7. uczestniczą (po uzyskaniu zgody dyrektora) w radach, zebraniach, uroczystościach, które odbywają się na terenie szkoły, aktywnie włączają się w przygotowanie uroczystości.

4.3. Praktyka ciągła

Praktyka ciągła w placówce edukacji przedszkolnej

Jest to praktyka międzysemestralna, która odbywa się w czasie wolnym od zajęć dydaktycznych na uczelni, w wybranej przez studenta placówce edukacji przedszkolnej.

Uwaga! W czasie tej praktyki pod opieką nauczyciela edukacji przedszkolnej w tym samym czasie nie może pozostawać więcej niż jeden student.

Praktyka ma charakter obserwacyjno-metodyczny w wymiarze **40 godzin**, w tym **35 godzin** zajęć prowadzonych przez studenta.

W ramach tej praktyki studenci:

1. obserwują zajęcia prowadzone w przedszkolu, sporządzają notatki i omawiają je z zakładowym opiekunem praktyk;
2. uczestniczą w zajęciach prowadzonych przez nauczyciela edukacji przedszkolnej;
3. wykorzystują wiedzę zdobytą podczas studiów do projektowania zajęć;
4. samodzielnie prowadzą zajęcia (po wcześniejszym przygotowaniu scenariusza takich zajęć i uzyskaniu akceptacji ze strony zakładowego opiekuna praktyk), omawiają z zakładowym opiekunem praktyk prowadzone przez siebie zajęcia;
5. poznają metody dydaktyczne i wychowawcze wykorzystywane przez nauczycieli edukacji przedszkolnej do realizacji treści wynikających z podstawy programowej;
6. towarzyszą nauczycielowi w trakcie wykonywania przez niego różnego typu zajęć administracyjnych i organizacyjnych (wykonywanie pomocy dydaktycznych, uzupełnianie dziennika, kart obserwacji, przygotowanie zajęć dydaktycznych);
7. uczestniczą (po uzyskaniu zgody dyrektora) w radach, zebraniach, uroczystościach, które odbywają się na terenie placówki edukacji przedszkolnej, aktywnie włączają się też w przygotowanie wszelkiego rodzaju wydarzeń szkolnych.

Praktyka ciągła w szkole podstawowej

Praktyka ma charakter obserwacyjno-metodyczny w wymiarze **40 godzin**, w tym **35 godzin** zajęć prowadzonych przez studenta.

W ramach tej praktyki studenci:

1. obserwują zajęcia, sporządzają notatki i omawiają je z zakładowym opiekunem praktyk;
2. uczestniczą w zajęciach prowadzonych przez nauczyciela;
3. wykorzystują wiedzę zdobytą podczas studiów do projektowania zajęć;
4. samodzielnie prowadzą wybrane zajęcia (po wcześniejszym przygotowaniu scenariusza takich zajęć i uzyskaniu akceptacji ze strony zakładowego opiekuna praktyk), omawiają z zakładowym opiekunem praktyk prowadzone przez siebie zajęcia;
5. poznają metody dydaktyczne i wychowawcze wykorzystywane przez nauczycieli do realizacji treści wynikających z podstawy programowej;
6. towarzyszą nauczycielowi w trakcie wykonywania przez niego różnego typu zajęć administracyjnych i organizacyjnych (wykonywanie pomocy dydaktycznych, uzupełnianie dziennika, kart obserwacji, przygotowanie zajęć dydaktycznych, pełnienie dyżurów);

- uczestniczą (po uzyskaniu zgody dyrektora) w radach, zebraniach, uroczystościach, które odbywają się na terenie szkoły, aktywnie włączają się w przygotowanie uroczystości.

5. Obowiązki studenta przed rozpoczęciem praktyki

Krok pierwszy

Student winien zgłosić się do Działu Nauczania PWSZ we Włocławku w celu pobrania skierowania (w dwóch egzemplarzach) na odbycie praktyki zgodnie z programem nauczania.

Uwaga! Student przed otrzymaniem skierowania na praktykę jest zobowiązany złożyć w Dziale Nauczania pisemne oświadczenie o posiadanym ubezpieczeniu NNW (ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków).

Studentowi, który z uzasadnionych przyczyn nie może odbyć praktyki w wyznaczonym terminie, dyrektor instytutu – na jego pisemną prośbę – może zezwolić na realizację praktyki w innym czasie. Przesunięcie terminu musi być odnotowane w indeksie.

Uwaga! Nieodebranie przez studenta skierowania jest równoznaczne z jego rezygnacją dotyczącą odbycia praktyki, co skutkuje niezaliczeniem semestru. Jednakże student, który nie zaliczył praktyki w wyznaczonym terminie bez usprawiedliwienia, może ubiegać się o wpis warunkowy na zasadach określonych w regulaminie studiów.

Krok drugi

Student niezwłocznie powinien udać się do placówki dydaktycznej i tam uzyskać potwierdzenie skierowania, które zobowiązany jest dostarczyć do Działu Nauczania PWSZ jeszcze przed rozpoczęciem praktyki.

Uwaga! Przed każdym kolejnym etapem praktyk dla studentów objętych projektem „Dobra praktyka najlepszym nauczycielem” przewidziano spotkanie organizacyjne, na którym między innymi zostanie omówiony szczegółowo program praktyk.

Krok trzeci

Przed przystąpieniem do realizacji praktyki student powinien zgłosić się do koordynatora projektu w szkole/przedszkolu i nauczyciela – opiekuna

w celu omówienia spraw organizacyjnych (np. ustalenia szczegółowych terminów wizyt).

Krok czwarty

Student powinien skontaktować się z opiekunem praktyk wyznaczonym przez PWSZ we Włocławku (uczelniany opiekun praktyk) w celu poinformowania opiekuna o wstępnych ustaleniach dotyczących przebiegu danej praktyki (terminy, miejsce praktyk, nazwisko opiekuna z placówki partnerskiej itp.), a następnie zapoznać się ze szczegółowym programem praktyk dostępnym w Dziale Nauczania oraz na stronie internetowej PWSZ we Włocławku.

Uwaga! W stosunku do studenta odbywającego praktykę stosuje się odpowiednio przepisy prawa o ochronie pracy kobiet i młodocianych, o dyscyplinie pracy oraz bezpieczeństwie i higienie pracy.

Wskazówka praktyczna: wszystkie wątpliwości związane z przebiegiem i realizacją praktyk należy kierować w celu wyjaśnienia do Działu Nauczania PWSZ we Włocławku oraz do Biura Projektu „Dobra praktyka najlepszym nauczycielem”. Wszelkie inne pytania merytoryczne dotyczące praktyk należy przedstawiać koordynatorowi dydaktycznemu projektu i wyznaczonym przez uczelnię opiekunom praktyk.

6. Obowiązki studenta w trakcie trwania praktyki, po jej zakończeniu oraz zasady zaliczenia

Do obowiązków studenta w trakcie trwania praktyki należy:

1. wykonywanie zadań wynikających z programu oraz uwag bezpośredniego opiekuna w miejscu praktyki;
2. prowadzenie zajęć dydaktycznych w szkole oraz w placówce edukacji przedszkolnej po uprzednim uzgodnieniu scenariusza z opiekunem praktyki;
3. łączenie wiedzy teoretycznej z praktyką szkolną/przedszkolną w zakresie stosowanych metod oraz technik nauczania i wychowania;
4. uczestniczenie w radach pedagogicznych, zebraniach i uroczystościach;
5. zachowanie dyscypliny pracy, jaka obowiązuje wszystkich pracowników placówki;

6. prowadzenie na bieżąco „Dziennika praktyki pedagogicznej” (uzyskanie potwierdzenia rozpoczęcia i zakończenia praktyki, zaliczenia praktyki przez zakładowego opiekuna praktyk, uzupełnianie karty tygodniowej potwierdzanej przez zakładowego opiekuna praktyk);
7. prowadzenie teczki metodycznej, w której student gromadzi dodatkowe niezbędne dokumenty (każdy szczegółowo opisany), które będą wykorzystane w trakcie pisania pracy dyplomowej.

Obowiązki studenta po zakończeniu praktyki

Bezpośrednio po zakończeniu praktyki student składa „Dziennik praktyki pedagogicznej” w celu uzyskania zaliczenia odbytej praktyki i dokonania wpisu przez uczelnianego opiekuna praktyk do indeksu i karty okresowych osiągnięć.

Uwaga! Powyższa procedura obowiązuje we wszystkich rodzajach odbywanych przez studenta praktyk.

7. Proponowane czynności szkolnego/przedszkolnego oraz uczelnianego opiekuna praktyk

Nad właściwym przebiegiem procesu związanego z przebiegiem praktyk czuwają bezpośrednio opiekunowie praktyk wyznaczeni przez PWSZ we Włocławku oraz w zależności od typu placówki partnerskiej przedszkolni lub szkolni opiekunowie praktyk.

Przedszkolny/szkolny opiekun praktyk

- **Krok pierwszy**
- Potwierdzenie listy studentów odbywających praktykę opracowanej na podstawie skierowań dostarczonych do placówki przez studentów.
- Stworzenie właściwego godzinowego terminarza praktyk (terminarz nie powinien kolidować z planem zajęć studentów na uczelni).

Wstępne omówienie zasad odbywania praktyk na terenie danej placówki.

Krok drugi

Opiekun praktyk powinien zapoznać studentów z charakterem pracy w szkole/przedszkolu, ich strukturą organizacyjną i programową oraz z podstawową dokumentacją prowadzoną w szkole/przedszkolu.

Krok trzeci

Opiekun zapoznaje studentów z zadaniami i obowiązkami nauczyciela w szkole/przedszkolu oraz innych zatrudnionych pracowników dydaktycznych.

Krok czwarty

Opiekun prowadzi zajęcia, które są obserwowane przez studentów. Opiekunowie w ten sposób prezentują studentom własne metody dydaktyczno-wychowawcze.

Uwaga! Każdorazowo po zakończeniu zajęć opiekun praktyk omawia je ze studentami.

Krok piąty

Opiekun umożliwia studentom samodzielne przeprowadzenie wybranych fragmentów zajęć lub całych zajęć – po wcześniejszej akceptacji scenariuszy zajęć przygotowanych przez studentów, w wymiarze podanym w programie praktyki (dotyczy praktyki obserwacyjno-metodycznej i praktyki ciągłej).

Krok szósty

W trakcie trwania praktyki opiekun nadzoruje prowadzenie dokumentacji prowadzonej przez studentów, w tym „Dziennika praktyki pedagogicznej”, oraz uzupełnia dodatkowy dokument „Opinia o przebiegu praktyki pedagogicznej studenta”.

Uwaga! Przez cały okres trwania praktyki w danej placówce opiekun umożliwia studentom asystowanie przy różnego typu zajęciach administracyjnych i organizacyjnych (np. wykonywanie pomocy dydaktycznych, uzupełnianie dziennika, kart obserwacji, przygotowanie zajęć dydaktycznych, pełnienie dyżurów, uczestnictwo w zebraniach rad pedagogicznych i w kontaktach z rodzicami).

Uczelniany opiekun praktyk

Krok pierwszy

Opiekun szczegółowo omawia program praktyk i udziela wstępnych wskazówek merytorycznych. W trakcie spotkania organizacyjnego opiekun sporządza listę praktykantów, zapoznaje się z terminarzem praktyk, ustala sposoby wzajemnych kontaktów (np. termin dyżuru, numery telefonu, adresy internetowe).

Krok drugi

Spotkanie lub inna forma kontaktu z opiekunem praktyk w szkole/przedszkolu, w którym grupa odbywa praktykę – w celu ustalenia wzajemnych form współpracy (np. kontrola obecności studentów, wyjaśnianie ewentualnie pojawiających się trudności, hospitacji zajęć itp.).

Krok trzeci

W ustalonym ze studentami terminie opiekun dokonuje zaliczenia studenckiej praktyki zawodowej poprzez wpis do indeksu i karty okresowych osiągnięć. Wypełnione przez szkolnego/przedszkolnego opiekuna praktyk „Opinie o przebiegu praktyki pedagogicznej studenta” wraz ze stosowną dokumentacją student przekazuje do Działu Nauczania PWSZ we Włocławku.

8. Efekty odbytych praktyk pedagogicznych

Po ukończonym cyklu praktyk student powinien znać warsztat pracy nauczyciela oraz zasady organizacji pracy w placówce dydaktycznej. Powinien także znać program nauczania i podręczniki wykorzystywane w edukacji wczesnoszkolnej i wychowaniu przedszkolnym.

Wśród nabytych przez studenta kompetencji zawodowych po odbytej praktyce należy wymienić następujące umiejętności: sporządzanie notatki z zajęć obserwowanych, zdolność omówienia obserwowanych zajęć i wyciągania konstruktywnych wniosków w procesie doskonalenia się w zawodzie nauczyciela wychowawcy.

Student powinien umieć także sporządzić autorski schemat zajęć (konspekt, scenariusz), omówić prowadzone przez siebie zajęcia, wykorzystać konstruktywne uwagi do ulepszania własnego warsztatu pracy.

9. Praktyczne porady dla studentów

(opracowane przez zespół nauczycieli Szkoły Podstawowej nr 20 we Włocławku)

Krok pierwszy

SPOTKANIE INFORMACYJNE

- student zostaje przedstawiony opiekunowi praktyk,
- poznaje prawa i obowiązki praktykanta odpowiadające celom praktyki,
- zadaje pytania w celu zdobycia dodatkowych informacji.

Uwaga! Student na terenie każdej placówki partnerskiej w trakcie odbywania praktyki zobowiązany jest do noszenia identyfikatora.

Krok drugi

PROGRAM PRAKTYK

(USTALONY PRZEZ UCZELNIĘ STUDENTA)

Uwaga! Do proponowanej procedury postępowania załączono wzory dokumentacji (patrz: **Załączniki 1-6**). Stanowią one jedynie propozycję porządkującą prowadzenie własnej dokumentacji praktyk.

1. Organizacja pracy szkoły

Zapoznanie się z zasadami funkcjonowania szkoły, a w szczególności:

- strukturą organizacyjną szkoły;
- statutem szkoły;
- koncepcją pracy wychowawczej szkoły;
- głównymi przepisami prawa regulującymi prace szkoły:
  - ustawą o systemie oświaty,
  - ustawą Karta Nauczyciela,
  - rozporządzeniami regulującymi pracę szkoły, m.in.: Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 roku w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych;
- sposobami organizowania i realizowania współpracy z rodzicami i środowiskiem lokalnym;
- zasadami działania rady pedagogicznej;
- organizacją i realizacją WDN;

2. Prowadzenie obserwacji zajęć i jej dokumentowanie

- Obserwowanie wszystkich zajęć prowadzonych według ustalonego harmonogramu i planu nauczania.
- Zapoznanie się z przepisami bhp.

3. Planowanie, prowadzenie i dokumentowanie zajęć

- Zapoznanie się z planem pracy wychowawczo-dydaktycznej i rozkładem materiału.
- Przygotowanie scenariuszy do prowadzenia zajęć dydaktycznych, dydaktyczno-wyrównawczych.
- Udział w przygotowaniu zajęć planowych i okazjonalnych (np. wycieczka, bal karnawałowy, konkurs i inne).
- Udział w spotkaniu z rodzicami.

4. Analiza pracy nauczyciela i uczniów

- Zapoznanie się z warunkami i możliwościami realizowania procesu dydaktyczno-wychowawczego w placówce.
- Zapoznanie się z dokumentacją pracy nauczyciela.
- Zapoznanie się z programem nauczania.
- Student powinien ustalić terminy poszczególnych zadań.

Krok trzeci

PRAKTYKA

W trakcie odbywania praktyk należy zwrócić uwagę na wzajemne relacje między praktykantem i opiekunem, a w szczególności na:

- właściwe wprowadzenie praktykanta poprzez wyjaśnienie wszystkich interesujących go kwestii;
- zapoznanie praktykanta z salą dydaktyczną i dziećmi uczącymi się;
- wdrażanie praktykanta do uczestnictwa w szkoleniach i posiedzeniach rady pedagogicznej;
- wdrażanie do konkretnych zadań;
- zachęcenie do notowania własnych pomysłów lub ciekawych rozwiązań;
- zachęcenie do dzielenia się własnymi pomysłami, spostrzeżeniami;
- przedstawienie nauczycielowi-opiekunowi praktyki scenariusza zajęć w dniu poprzedzającym prowadzenie zajęć;
- szczegółowe omawianie toku metodycznego i przebiegu zajęć z nauczycielem-opiekunem;
- samodzielne dokonanie ewaluacji prowadzonych przez siebie zajęć.

Krok czwarty

ZALICZENIE PRAKTYKI

Warunkiem zaliczenia praktyki jest:

- zrealizowanie praktyki w terminie;
- prawidłowe wykonanie zadań;
- dokonanie analizy, oceny i podsumowania praktyki poprzez rozmowę podsumowującą z nauczycielem-opiekunem;
- przedstawienie pisemnej ewaluacji praktyki zawierającej:
  - sprawozdanie z jej przebiegu;
  - charakterystykę placówki sporządzoną na podstawie analizy dokumentacji szkoły;
  - opis głównych założeń programu wychowawczego szkoły;
  - charakterystykę wewnątrzszkolnego systemu nauczania;
  - protokoły z udziału w zebraniach, radach pedagogicznych, uroczystościach itp.;
  - charakterystykę grupy uczniów (lub wybranego ucznia) danej klasy;
  - uwagi na temat pozytywnych i negatywnych aspektów całości realizowanej praktyki, sukcesów i trudności;
  - wnioski końcowe.

Pozostałe wskazówki i porady

Podczas pierwszej rozmowy studenta z opiekunem praktyk oprócz ustalenia terminarza spotkań i stworzenia listy studentów odbywających praktykę należy wyjaśnić między innymi następujące kwestie:

1. sposób ewidencjonowania czasu pobytu studenta w placówce;
2. sposób korzystania z telefonu komórkowego;
3. wskazanie miejsca, w którym studenci mogą pozostawić wierzchnie okrycie, pozostawić torby lub inne przedmioty;
4. ustalenie zaleceń związanych ze stosownym ubiorem do pracy w placówce oświatowej;
5. określenie czasu, w którym każdorazowo student winien zgłaszać się do opiekuna przed rozpoczęciem zajęć;
6. ustalenie obowiązującej procedury na wypadek spóźnienia lub nieprzybycia studenta na dane zajęcia;
7. określenie zalecanego terminu przekazania przez studenta scenariusza prowadzonych przez niego zajęć;
8. omówienie zagadnień związanych z bhp.

Załączniki

Uwaga! Umieszczone w poradniku wzory formularzy stanowią propozycję dla **nieobowiązkowej** części dokumentacji praktyk.

Studenci nieobligatoryjnie mogą skorzystać z proponowanych wzorów w prowadzeniu własnej dokumentacji praktyki.

Załącznik 1

ZAPOZNANIE ZE STRUKTURĄ ORGANIZACYJNĄ SZKOŁY
<i>Dokonane obserwacje i spostrzeżenia, opinie praktykanta</i>
ZAPOZNANIE ZE STATUTEM SZKOŁY I WSO*
<i>Dokonane obserwacje i spostrzeżenia, opinie praktykanta</i>

* wewnętrzny system oceniania

Załącznik 2

ZAPOZNANIE Z PRAWEM OŚWIATOWYM
<i>Dokonane obserwacje i spostrzeżenia, opinie praktykanta</i>
ZAPOZNANIE Z PLANEM WYCHOWAWCZYM SZKOŁY
<i>Dokonane obserwacje i spostrzeżenia, opinie praktykanta</i>

Załącznik 3

ZAPOZNANIE Z ZASADAMI FUNKCJONOWANIA RADY PEDAGOGICZNEJ SZKOŁY

Dokonane obserwacje i spostrzeżenia, opinie praktykanta

UCZESTNICZENIE W SPOTKANIACH NAUCZYCIELA Z RODZICAMI

Dokonane obserwacje i spostrzeżenia, opinie praktykanta

Załącznik 4

ZAPOZNANIE Z DOKUMENTACJĄ PRACY NAUCZYCIELA
<i>Dokonane obserwacje i spostrzeżenia, opinie praktykanta</i>
ZAPOZNANIE Z PRACĄ ZESPOŁU PRZEDMIOTOWEGO
<i>Dokonane obserwacje i spostrzeżenia, opinie praktykanta</i>

Załącznik 5

ZAPOZNANIE Z PROGRAMEM NAUCZANIA REALIZOWANYM
W KLASIE ORAZ Z PODRĘCZNIKAMI

Dokonane obserwacje i spostrzeżenia, opinie praktykanta

Załącznik 6**Zestawienie terminów realizacji poszczególnych zadań praktykanta**

Data	Realizowane zadanie	Potwierdzenie opiekuna i studenta
	Zapoznanie ze strukturą organizacyjną szkoły	
	Zapoznanie z WSO i Statutem	
	Zapoznanie z Kartą Nauczyciela	
	Zapoznanie z planem wychowawczym szkoły	
	Zapoznanie z zasadami funkcjonowania Rady Pedagogicznej szkoły	
	Uczestniczenie w spotkaniach nauczyciela z rodzicami	
	Zapoznanie z dokumentacją pracy nauczyciela	
	Zapoznanie z pracą zespołu przedmiotowego	
	Zapoznanie z programem nauczania realizowanym w klasie oraz z podręcznikami	
	Zajęcia obserwowane	
	Zajęcia prowadzone	

---

10. Dokumentacja przebiegu praktyk

Dokumentacja przebiegu praktyk pedagogicznych została przygotowana zgodnie z wewnętrznymi aktami prawnymi uczelni zgodnymi z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz.U. Nr 168 poz. 1324).

Poniżej w poradniku umieszczono wzory dokumentacji:

- A. Skierowanie na praktykę,
- B. Dziennik praktyki pedagogicznej (z proponowanymi wskazówkami dotyczącymi wypełniania poszczególnych części);
- C. Opinia o odbytej praktyce.

A. Skierowanie na praktykę

Włocławek, dn. .... r.

N. 4620-...../PZEWiP/10-11/11

Skierowanie

Na podstawie Porozumienia zawartego w dniu ..... roku
 pomiędzy Państwową Wyższą Szkołą Zawodową we Włocławku a .....

(nazwa szkoły/przedszkola)

we Włocławku, kieruję niżej wymienionego studenta .....

(rok, semestr studiów)

stacjonarnych, kierunek: pedagogika, specjalność: **zintegrowana edukacja
 wczesnoszkolna i przedszkolna** w celu odbycia .....

(wymiar i rodzaj praktyki)

w terminie .....

Lp.	Nazwisko i imię studenta	Nr indeksu	Imię i nazwisko nauczyciela

Cele i zakres programowy praktyki określa obowiązujący studentów „Program studenckich praktyk zawodowych”, który jest załącznikiem do niniejszego skierowania.

W sprawach bieżących proszę o kontakt z pracownikiem Działu Nauczania ds. praktyk studenckich, tel. 54 231 60 80 wew. 33, 668 075 483 lub osobiście w pokoju nr 12 w budynku dydaktycznym przy ul. Mechaników 3 we Włocławku.

Dziękujemy za umożliwienie odbycia studenckich praktyk zawodowych studentom naszej Uczelni.

Potwierdzenie Dyrektora Szkoły/Przedszkola

Potwierdzenie Kierownika Działu Nauczania

B. Dziennik praktyki pedagogicznej

PAŃSTWOWA WYŻSZA SZKOŁA ZAWODOWA we WŁOCŁAWKU

DZIENNIK PRAKTYKI PEDAGOGICZNEJ

**STUDIA STACJONARNE I NIESTACJONARNE
I STOPNIA**

.....
Imię i nazwisko studenta

.....
Kierunek, specjalność, specjalizacja

.....
Nr albumu

PRAKTYKA ŚRÓDROCZNA OBSERWACYJNA
W PLACÓWCE EDUKACJI PRZEDSZKOLNEJ

.....
.....
(nazwa i adres placówki)

(pieczęć placówki)

STUDENT .....

NAUCZYCIEL – OPIEKUN .....

.....
(data i podpis opiekuna dydaktycznego)

Praktyka w .....

ZAGADNIENIA WSTĘPNE:

- zapoznanie się ze strukturą organizacyjną i zasadami funkcjonowania placówki, w której odbywa się praktykę;
- poznanie specyfiki danej placówki oraz sposoby realizacji przez nią treści programowych;
- zapoznanie się z podstawową dokumentacją i jej obiegiem.

Data	Liczba godzin	Wykonane zadania
	Podaj orientacyjną liczbę godzin potrzebną do wykonania poszczególnych czynności.	Podaj konkretne czynności lub dokumenty, z którymi się zapoznałeś/łaś, np.: zapoznanie się ze statutem przedszkola.

UWAGI I SPOSTRZEŻENIA STUDENTA:

Skonstruuj własne uwagi i spostrzeżenia dotyczące realizowanych wyżej czynności (być może coś Cię zainteresowało, o czymś wcześniej nie wiedziałeś/łaś, uważasz, że coś jest szczególnie istotne itp.).

POTWIERDZENIE NAUCZYCIELA PROWADZĄCEGO .....

.....

.....

OBSERWACJA ZAJĘĆ

DATA .....

NAUCZYCIEL PROWADZĄCY .....

TEMAT ZAJĘĆ *podaj tematykę zajęć z różnych dziedzin edukacji realizowanych w danym dniu przez nauczyciela.*

CELE ZAJĘĆ ..... *wymień cele ogólne zajęć¹, np. przygotowanie dzieci do ....., zapoznanie dzieci z ....., kształtowanie u dzieci .....* itd.

METODY *podaj metody² (i ich klasyfikację) wykorzystywane przez nauczyciela w trakcie zajęć, np.: opowiadanie (metoda oparta na słowie) .....*

POMOCE DYDAKTYCZNE ..... *wymień środki dydaktyczne³ potrzebne do przeprowadzenia zajęć, np.: modele, zdjęcia, odtwarzacz CD, płyta CD, kolorowa kreda itp .....*

PRZEBIEG I TREŚĆ ZAJĘĆ	PRZEBIEG I TREŚĆ ZAJĘĆ
CZYNNOŚCI NAUCZYCIELA	CZYNNOŚCI DZIECKA
<p>Podaj czynności nauczyciela wykonywane w trakcie zajęć, np.: organizacyjno-porządkowe, praca z książką, obserwacja kierowana, swobodna rozmowa z dziećmi itd.</p>	<p>Wymień czynności dzieci podejmowane w odpowiedzi na polecenia, np.: obserwują, odpowiadają na pytania, przeprowadzają doświadczenia itd.</p>

¹ Cele ogólne – intencje i zamiary edukacyjne na poziomie ogólnym (B. D. Gołębiak [w:] *Pedagogika* pod red. Z. Kwiecińskiego, B. Śliwerskiego, t. II, PWN, Warszawa 2004, s. 169) wskazują kierunek, w którym zmierza kształcenie (K. Zahradniczek [w:] *Pedagogika*, pod red. W. Cichewicz, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2000).

² Metoda nauczania: „systematycznie stosowany sposób pracy nauczyciela z uczniami, umożliwiającą osiągnięcie celów kształcenia, inaczej mówiąc, jest to wypróbowany układ czynności nauczyciela i uczniów realizowanych w celu spowodowania założonych zmian w osobowości uczniów” – W. Okoń, *Słownik pedagogiczny*, wyd. 5, PWN, Warszawa 1992.

³ Środki dydaktyczne to przedmioty materialne, które dostarczając uczniom określonych bodźców oddziałujących na ich wzrok, słuch, dotyk itd., ułatwiają im bezpośrednie i pośrednie poznanie rzeczywistości, dzięki czemu usprawniają proces nauczania – uczenia się, a przez to wpływają korzystnie na jego efekty końcowe – Cz. Kupisiewicz, *Dydaktyka ogólna*, Oficyna Wydawnicza Graf punkt, Warszawa 2000.

UWAGI I SPOSTRZEŻENIA STUDENTA:

Podaj swoje uwagi dotyczące organizacji, przebiegu zajęć, realizacji założonych celów, sposobów rozwiązywania ewentualnych problemów i trudności pojawiających się w trakcie realizacji zajęć.

POTWIERDZENIE NAUCZYCIELA PROWADZĄCEGO .....

.....

.....

PRAKTYKA ŚRÓDROCZNA OBSERWACYJNO-METODYCZNA
W PLACÓWCE EDUKACJI PRZEDSZKOLNEJ

.....
.....
(nazwa i adres placówki)

(pieczęć placówki)

STUDENT .....

NAUCZYCIEL – OPIEKUN .....

.....
(data i podpis opiekuna dydaktycznego)

PRAKTYKA OBSERWACYJNO-METODYCZNA – ASYSTOWANIE

NAUCZYCIEL PROWADZĄCY .....

MIEJSCE ZAJĘĆ ..... *placówka i grupa, w której studentka praktykantka (student praktykant) obserwuje, asystuje przy prowadzonych zajęciach* .....

TEMAT ZAJĘĆ ..... *podaj tematykę zajęć z różnych dziedzin edukacji realizowanych w danym dniu* .....

CELE ZAJĘĆ ..... *wymień cele ogólne zajęć⁴, np. przygotowanie dzieci do ....., zapoznanie dzieci z ....., kształtowanie u dzieci..... itd.* .....

METODY ..... *podaj metody⁵ (i ich klasyfikację) wykorzystywane przez nauczyciela i studentkę praktykantkę (studenta praktykanta) w trakcie zajęć, np.: opowiadanie (metoda oparta na słowie)* .....

POMOCE DYDAKTYCZNE ..... *wymień środki dydaktyczne⁶ potrzebne do przeprowadzenia zajęć, np.: modele, zdjęcia, odtwarzacz CD, płyta CD, kolorowa kreda itp.*

LICZBA DZIECI .....

DATA .....

Przebieg zajęć	Zadania	Czas	Wskazówki organizacyjno-metodyczne
<i>Podaj w punktach harmonogram zajęć w przedszkolu z rozbićciem na czynności prowadzone przez nauczyciela i studentkę praktykantkę (studenta praktykanta).</i>	<i>Wymień zadania realizowane przez nauczyciela i studentkę praktykantkę (studenta praktykanta).</i>	<i>Podaj orientacyjny czas trwania poszczególnych zajęć.</i>	<i>Wymień wskazania lub zalecenia dotyczące prowadzenia zajęć formułowane przez nauczyciela – opiekuna.</i>

.....
(data i podpis opiekuna dydaktycznego)

⁴ Cele ogólne – intencje i zamiary edukacyjne na poziomie ogólnym (B. D. Gołębiak [w:] *Pedagogika*, pod red. Z. Kwiecińskiego, B. Śliwerskiego, t. II, PWN, Warszawa 2004, s. 169) wskazują kierunek, w którym zmierza kształcenie (K. Zahradniczek [w:] *Pedagogika*, pod red. W. Cichewicz, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2000).

⁵ Metoda nauczania: „systematycznie stosowany sposób pracy nauczyciela z uczniami, umożliwiający osiągnięcie celów kształcenia, inaczej mówiąc, jest to wypróbowany układ czynności nauczyciela i uczniów realizowanych w celu spowodowania założonych zmian w osobowości uczniów” – W. Okoń, *Słownik pedagogiczny*, wyd. 5, PWN, Warszawa 1992.

⁶ Środki dydaktyczne to przedmioty materialne, które dostarczając uczniom określonych bodźców oddziałujących na ich wzrok, słuch, dotyk itd., ułatwiają im bezpośrednio i pośrednio poznawanie rzeczywistości, dzięki czemu usprawniają proces nauczania – uczenia się, a przez to wpływają korzystnie na jego efekty końcowe – Cz. Kupisiewicz, *Dydaktyka ogólna*, Oficyna Wydawnicza Graf punkt, Warszawa 2000.

PRAKTYKA CIĄGŁA
W PLACÓWCE EDUKACJI PRZEDSZKOLNEJ

.....
.....
(nazwa i adres placówki)

(pieczęć placówki)

STUDENT .....

NAUCZYCIEL – OPIEKUN .....

.....
(data i podpis opiekuna dydaktycznego)

KONSPEKT NR .....

DATA .....

MIEJSCE ZAJĘĆ ..... *placówka i grupa, w której studentka praktykantka (student praktykant) obserwuje, asystuje przy prowadzonych zajęciach* .....

TEMAT ZAJĘĆ ..... *podaj tematykę prowadzonych zajęć* .....

CELE OGÓLNE ZAJĘĆ ..... *wymień cele ogólne prowadzonych zajęć⁷, np. przygotowanie dzieci do ....., zapoznanie dzieci z ....., kształtowanie u dzieci .....* itd.

CELE OPERACYJNE ..... *wymień cele operacyjne⁸ prowadzonych zajęć, np.: dziecko zna ....., dziecko potrafi wymienić ....., dziecko potrafi wskazać .....* itd.

METODY ..... *podaj metody⁹ (i ich klasyfikację) wykorzystywane w trakcie zajęć, np.: opowiadanie (metoda oparta na słowie) .....*

POMOCE DYDAKTYCZNE ..... *wymień środki dydaktyczne¹⁰ potrzebne do przeprowadzenia zajęć, np.: modele, zdjęcia, odtwarzacz CD, płyta CD, kolorowa kreda itp. ....*

LICZBA DZIECI .....

Przebieg zajęć	Zadania	Czas	Wskazówki organizacyjno-metodyczne
Podaj w punktach harmonogram zajęć w przedszkolu.	Wymień zadania, które realizowałaś (realizowałeś) w ramach prowadzonych zajęć.	Podaj orientacyjny czas trwania poszczególnych zajęć.	Wymień wskazania lub zalecenia dotyczące prowadzenia zajęć formułowane przez nauczyciela – opiekuna.

⁷ Cele ogólne – intencje i zamiary edukacyjne na poziomie ogólnym (B.D. Gołębnik [w:] *Pedagogika*, pod red. Z. Kwiecińskiego, B. Śliwerskiego, t. II, PWN, Warszawa 2004, s. 169) wskazują kierunek, w którym zmierza kształcenie (K. Zahradniczek [w:] *Pedagogika*, pod red. W. Cichewicz, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2000).

⁸ Cele operacyjne są to cele szczegółowe, które wskazują konkretne (mieralne) zachowania dzieci, będące dowodem osiągnięcia celu – B.D. Gołębnik [w:] *Pedagogika*, pod red. Z. Kwiecińskiego, B. Śliwerskiego, t. II, PWN, Warszawa 2004, s. 169.

⁹ Metoda nauczania: „systematycznie stosowany sposób pracy nauczyciela z uczniami, umożliwiający osiągnięcie celów kształcenia, inaczej mówiąc, jest to wypróbowany układ czynności nauczyciela i uczniów realizowanych w celu spowodowania założonych zmian w osobowości uczniów” – W. Okoń, *Słownik pedagogiczny*, wyd. 5, PWN, Warszawa 1992.

¹⁰ Środki dydaktyczne to przedmioty materialne, które dostarczając uczniom określonych bodźców oddziałujących na ich wzrok, słuch, dotyk itd., ułatwiają im bezpośrednie i pośrednie poznanie rzeczywistości, dzięki czemu usprawniają proces nauczania – uczenia się, a przez to wpływają korzystnie na jego efekty końcowe – Cz. Kupisiewicz, *Dydaktyka ogólna*, Oficyna Wydawnicza Graf punkt, Warszawa 2000.

UWAGI I SPOSTRZEŻENIA NAUCZYCIELA:

PRAKTYKA ŚRÓDROCZNA OBSERWACYJNA
W SZKOLE

.....
.....
(nazwa i adres placówki)

(pieczęć placówki)

STUDENT .....

NAUCZYCIEL – OPIEKUN .....

.....
(data i podpis opiekuna dydaktycznego)

Praktyka w .....

ZAGADNIENIA WSTĘPNE:

- zapoznanie się ze strukturą organizacyjną i zasadami funkcjonowania placówki, w której odbywa się praktykę;
- poznanie specyfiki danej placówki oraz sposoby realizacji przez nią treści programowych;
- zapoznanie się z podstawową dokumentacją i jej obiegiem.

Data	Liczba godzin	Wykonane zadania
	<p><i>Podaj orientacyjną liczbę godzin potrzebną do wykonania poszczególnych czynności.</i></p>	<p><i>Podaj konkretne czynności lub dokumenty, z którymi się zapoznałaś/leś, np. zapoznanie się ze statutem szkoły.</i></p>

UWAGI I SPOSTRZEŻENIA STUDENTA:

Skonstruuj własne uwagi i spostrzeżenia dotyczące realizowanych wyżej czynności (być może coś Cię zainteresowało, o czymś wcześniej nie wiedziałaś/leś, uważasz, że coś jest szczególnie istotne itp.).

POTWIERDZENIE NAUCZYCIELA PROWADZĄCEGO .....

.....

.....

OBSERWACJA ZAJĘĆ

DATA ..... KLASA .....

NAUCZYCIEL PROWADZĄCY .....

TEMAT ZAJĘĆ ..... *Podaj temat główny (globalny) realizowany przez nauczyciela w danym dniu* .....

CELE ZAJĘĆ ..... *wymień cele ogólne zajęć¹¹, np. przygotowanie uczniów do ....., zapoznanie uczniów z ....., kształtowanie u uczniów ..... itd.* .....

METODY ..... *podaj metody¹² (i ich klasyfikację) wykorzystywane przez nauczyciela w trakcie zajęć np.: opowiadanie (metoda oparta na słowie) .....*

POMOCE DYDAKTYCZNE ..... *wymień środki dydaktyczne¹³ potrzebne do przeprowadzenia zajęć, np.: modele, zdjęcia, odtwarzacz CD, płyta CD, kolorowa kreda itp. ....*

PRZEBIEG I TREŚĆ ZAJĘĆ CZYNNOŚCI NAUCZYCIELA	PRZEBIEG I TREŚĆ ZAJĘĆ CZYNNOŚCI UCZNIWA
<p>Podaj czynności nauczyciela podejmowane w trakcie zajęć wyczerpujące temat globalny lub temat poszczególnych zajęć.</p>	<p>Wymień czynności uczniów podejmowane w odpowiedzi na polecenia, np.: obserwują, odpowiadają na pytania, przeprowadzają doświadczenia itd.</p>

¹¹ Cele ogólne – intencje i zamiary edukacyjne na poziomie ogólnym (B. D. Gołębnik [w:] *Pedagogika*, pod red. Z. Kwiecińskiego, B. Śliwerskiego, t. II, PWN, Warszawa 2004, s. 169) wskazują kierunek, w którym zmierza kształcenie (K. Zahradniczek [w:] *Pedagogika*, pod red. W. Cichewicz, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2000).

¹² Metoda nauczania: „systematycznie stosowany sposób pracy nauczyciela z uczniami, umożliwiający osiągnięcie celów kształcenia, inaczej mówiąc, jest to wypróbowany układ czynności nauczyciela i uczniów realizowanych w celu spowodowania założonych zmian w osobowości uczniów” – W. Okoń, *Słownik pedagogiczny*, wyd. 5, PWN, Warszawa 1992.

¹³ Środki dydaktyczne to przedmioty materialne, które dostarczając uczniom określonych bodźców oddziałujących na ich wzrok, słuch, dotyk itd., ułatwiają im bezpośrednie i pośrednie poznawanie rzeczywistości, dzięki czemu usprawniają proces nauczania – uczenia się, a przez to wpływają korzystnie na jego efekty końcowe – Cz. Kupisiewicz, *Dydaktyka ogólna*, Oficyna Wydawnicza Graf punkt, Warszawa 2000.

UWAGI I SPOSTRZEŻENIA STUDENTA:

Podaj swoje uwagi dotyczące organizacji, przebiegu zajęć, realizacji założonych celów, sposobów rozwiązywania ewentualnych problemów i trudności pojawiających się w trakcie realizacji zajęć.

POTWIERDZENIE NAUCZYCIELA PROWADZĄCEGO .....

.....

.....

PRAKTYKA ŚRÓDROCZNA OBSERWACYJNO-METODYCZNA
W SZKOLE

.....
.....
(nazwa i adres placówki)

(pieczęć placówki)

STUDENT .....

NAUCZYCIEL – OPIEKUN .....

.....
(data i podpis opiekuna dydaktycznego)

PRAKTYKA OBSERWACYJNO-METODYCZNA – ASYSTOWANIE

DATA ..... KLASA .....

NAUCZYCIEL PROWADZĄCY .....

MIEJSCE ZAJĘĆ ..... *placówka, w której studentka praktykantka (student praktykant) obserwuje, asystuje przy prowadzonych zajęciach* .....

LICZBA UCZNIÓW .....

TEMAT ZAJĘĆ ..... *podaj temat główny (globalny) realizowany przez nauczyciela w danym dniu* .....

CELE ZAJĘĆ ..... *wymień cele ogólne zajęć¹⁴, np. przygotowanie uczniów do ....., zapoznanie uczniów z ....., kształtowanie u uczniów ..... itd.* .....

METODY ..... *podaj metody¹⁵ (i ich klasyfikację) wykorzystywane przez nauczyciela i studentkę praktykantkę (studenta praktykanta) w trakcie zajęć np.: opowiadanie (metoda oparta na słowie)* .....

POMOCE DYDAKTYCZNE ..... *wymień środki dydaktyczne¹⁶ potrzebne do przeprowadzenia zajęć, np.: modele, zdjęcia, odtwarzacz CD, płyta CD, kolorowa kreda itp.* .....

Przebieg zajęć	Zadania	Czas	Wskazówki organizacyjno-metodyczne
<i>Podaj w punktach harmonogram zajęć w szkole z rozbiem na czynności prowadzone przez nauczyciela i studentkę praktykantkę (studenta praktykanta).</i>	<i>Wymień zadania realizowane przez nauczyciela i studentkę praktykantkę (studenta praktykanta).</i>	<i>Podaj orientacyjny czas trwania poszczególnych zajęć.</i>	<i>Wymień wskazania lub zalecenia dotyczące prowadzenia zajęć formułowane przez nauczyciela – opiekuna.</i>

.....
(data i podpis opiekuna dydaktycznego)

¹⁴ Cele ogólne – intencje i zamiary edukacyjne na poziomie ogólnym (B. D. Gołębiak [w:] *Pedagogika*, pod red. Z. Kwiecińskiego, B. Śliwerskiego, t. II, PWN, Warszawa 2004, s. 169) wskazują kierunek, w którym zmierza kształcenie (K. Zahradniczek [w:] *Pedagogika*, pod red. W. Cichewicz, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2000).

¹⁵ Metoda nauczania: „systematycznie stosowany sposób pracy nauczyciela z uczniami, umożliwiający osiągnięcie celów kształcenia, inaczej mówiąc, jest to wypróbowany układ czynności nauczyciela i uczniów realizowanych w celu spowodowania założonych zmian w osobowości uczniów” – W. Okoń, *Słownik pedagogiczny*, wyd. 5, PWN, Warszawa 1992.

¹⁶ Środki dydaktyczne to przedmioty materialne, które dostarczając uczniom określonych bodźców oddziałujących na ich wzrok, słuch, dotyk itd., ułatwiają im bezpośrednie i pośrednie poznanie rzeczywistości, dzięki czemu usprawniają proces nauczania – uczenia się, a przez to wpływają korzystnie na jego efekty końcowe – Cz. Kupisiewicz, *Dydaktyka ogólna*, Oficyna Wydawnicza Graf punkt, Warszawa 2000.

PRAKTYKA CIĄGŁA
W SZKOLE

.....
.....
(nazwa i adres placówki)

(pieczęć placówki)

STUDENT .....

NAUCZYCIEL – OPIEKUN .....

.....
(data i podpis opiekuna dydaktycznego)

KONSPEKT NR .....

DATA ..... KLASA .....

MIEJSCE ZAJĘĆ ..... *placówka, w której prowadzone są zajęcia* .....

LICZBA UCZNIÓW .....

TEMAT ZAJĘĆ ..... *podaj temat realizowanych zajęć* .....

CELE ZAJĘĆ: OGÓLNE ..... *wymień cele ogólne zajęć¹⁷, np. przygotowanie uczniów do ....., zapoznanie uczniów z ....., kształtowanie u uczniów .... itd.* .....

CELE OPERACYJNE: ..... *wymień cele operacyjne¹⁸ prowadzonych zajęć, np.: uczeń zna ....., uczeń potrafi wymienić ....., uczeń potrafi wskazać ..... itd.* .....

METODY ..... *podaj metody¹⁹ (i ich klasyfikację) wykorzystywane w trakcie zajęć, np.: opowiadanie (metoda oparta na słowie) .....* .....

POMOCE DYDAKTYCZNE ..... *wymień środki dydaktyczne²⁰ potrzebne do przeprowadzenia zajęć, np.: modele, zdjęcia, odtwarzacz CD, płyta CD, kolorowa kreda itp.* .....

Tok zajęć	Zadania	Czas	Wskazówki organizacyjno-metodyczne
<i>Podaj w punktach harmonogram zajęć w szkole.</i>	<i>Wymień zadania, które realizowałeś (realizowałaś) w ramach prowadzonych zajęć.</i>	<i>Podaj orientacyjny czas trwania poszczególnych zajęć.</i>	<i>Wymień wskazania lub zalecenia dotyczące prowadzenia zajęć formułowane przez nauczyciela – opiekuna.</i>

UWAGI I SPOSTRZEŻENIA NAUCZYCIELA:

¹⁷ Cele ogólne – intencje i zamiary edukacyjne na poziomie ogólnym (B. D. Gołębiak [w:] *Pedagogika*, pod red. Z. Kwiecińskiego, B. Śliwerskiego, t. II, PWN, Warszawa 2004, s. 169) wskazują kierunek, w którym zmierza kształcenie (K. Zahradniczek [w:] *Pedagogika*, pod red. W. Cichewicz, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2000).

¹⁸ Cele operacyjne są to cele szczegółowe, które wskazują konkretne (mieralne) zachowania dzieci, będące dowodem osiągnięcia celu B.D. Gołębiak [w:] *Pedagogika*, pod red. Z. Kwiecińskiego, B. Śliwerskiego, t. II, PWN, Warszawa 2004, s. 169.

¹⁹ Metoda nauczania: „systematycznie stosowany sposób pracy nauczyciela z uczniami, umożliwiający osiągnięcie celów kształcenia, inaczej mówiąc, jest to wypróbowany układ czynności nauczyciela i uczniów realizowanych w celu spowodowania założonych zmian w osobowości uczniów” – W. Okoń, *Słownik pedagogiczny*, wyd. 5, PWN, Warszawa 1992.

²⁰ Środki dydaktyczne to przedmioty materialne, które dostarczając uczniom określonych bodźców oddziałujących na ich wzrok, słuch, dotyk itd., ułatwiają im bezpośrednie i pośrednie poznawanie rzeczywistości, dzięki czemu usprawniają proces nauczania – uczenia się, a przez to wpływają korzystnie na jego efekty końcowe – Cz. Kupisiewicz, *Dydaktyka ogólna*, Oficyna Wydawnicza Graf punkt, Warszawa 2000.

C. Opinia o odbytej praktyce

.....
miejsowość, data

(Pieczęć adresowa zakładu pracy)

Opinia o studenckiej praktyce zawodowej odbytej przez studenta
Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej we Włocławku

Student(ka) .....

Instytut: .....

kierunek: .....

specjalność: .....

odbył(a) w dniach od ..... do ..... studencką praktykę

zawodową w .....

.....
(nazwa i adres zakładu pracy)

1. Stosunek praktykanta:
  - a) do powierzonych mu obowiązków .....
  - b) do współpracowników .....
  - c) do opiekuna praktyki .....
2. Ocena praktykanta pod kątem wykonywania zadań wynikających z programu studenckiej praktyki zawodowej:
.....
.....
3. Kompetencje osobowościowe, interpersonalne:
.....
.....
4. Kompetencje organizacyjne i menedżerskie:
.....
.....
5. Inne uwagi i spostrzeżenia o praktykancie: .....
6. Propozycje dla PWSZ we Włocławku w zakresie przygotowania kandydata do zawodu:
.....
.....
7. Ogólna ocena praktyki (wg skali: bardzo dobra, dobra, dostateczna, negatywna)
.....
.....

.....
.....
(podpis zakładowego opiekuna praktyki)

.....
.....
(podpis i pieczęć kierownika zakładu pracy)

11. Przykładowe scenariusze zajęć

Konspekt zajęć „W pałacu Pani Jesieni” dla dzieci 5-letnich opracowany przez Barbarę Koźmińską.

Temat kompleksowy: *„Jesień dookoła nas”*

Temat dnia: *„W pałacu Pani Jesieni” – zabawy rozwijające sprawności*

Cele ogólne:

- nazywanie cech charakterystycznych dla jesieni
  - utrwalenie wiedzy dotyczącej zjawisk zachodzących w przyrodzie.

Cele operacyjne:

dziecko:

- zna zjawiska charakterystyczne dla jesieni;
- potrafi pracować w grupie;
- rozwiązuje zagadki o tematyce przyrodniczej
- potrafi nazwać i wskazać dary jesieni.

Metody pracy:

- czynne – zadania stawiane do wykonania,
- słowne – żywego słowa, objaśnienia, instrukcje,
- oglądowe – pokaz.

Forma:

- zajęcia z całą grupą.

Pomoce:

Pałac pani jesieni, niebieska wstążka, owoce i warzywa, żołądźcie, kasztany, ilustracje potrzebne do makiety lasu (drzewa, grzyby, zwierzęta), papierowe krople deszczu, słomki, wiaderko.

Przebieg zajęć:

1. Muzyczne powitanie: nauczycielka śpiewa „Dzień dobry” klaszcząc rytm – dzieci odpowiadają w ten sam sposób.
2. Przy melodii „Chodzi jesień” – dzieci maszerują po błękitnej wstążce dochodzą do pałacu Pani Jesieni.

3. Spotkanie z Panią Jesień, która oprowadza gości po swoim pałacu, stawiając dzieciom zadanie do wykonania – w każdej komnacie inne.

KOMNATA 1. „JESIENNA ZAGADKA”

„Z drzew spadają bajecznie kolorowe liście
Jarzębina się stroi w koralowe kiście,
Coraz chłodniej na dworze, słońce krócej świeci.
Jaka to pora roku dzieci?”

KOMNATA 2. „Poznaj po smaku, co to jest.”

Jedno dziecko z grupy ma opaskę na oczach. Dzieci określają smak i odgadują nazwę warzyw lub owoców.

Na 1 stoliku: kawałek jabłka i marchewki.

Na 2 stoliku: kawałek winogrona i ogórka.

Na 3 stoliku: kawałek gruszki i papryki.

KOMNATA 3. „Las”

Każda drużyna układa makietę lasu. Otrzymuje koszyk z sylwetami drzew, zwierząt, grzybów. Wygrywa konkurencję ta drużyna, która potrafi nazwać poszczególne plastikowe sylwety.

Pani Jesień prosi:

- Proszę pokazać i nazwać grzyby jadalne, trujące. Zwierzęta, które mieszkają w dziupli.
- Pokaż drzewo, które nazywa się dąb, świerk, brzoza. Nauczycielka, po konsultacji z Panią Jesień, przyznaje punkty poszczególnym zespołom.

KOMNATA 4. „Czarodziejski woreczek”

Dzieci rozpoznają za pomocą dotyku przedmioty znajdujące się w worku związane z jesienią (czapka, jabłko, cebula, szyszka, kasztan)

KOMNATA 5. „Zaklinacze deszczu”

Zadaniem dzieci jest przenieść papierowe krople deszczu za pomocą słomki do przygotowanego wiadra w czasie trwania melodii.

4. Poczęstunek Pani Jesieni: podziękowanie za wspólną zabawę: sok z owoców i warzyw.

KLON	KLON	KLON	KLON
KLON	KLON	KLON	KLON
DĄB	DĄB	DĄB	DĄB
DĄB	DĄB	DĄB	DĄB
DĄB	DĄB	DĄB	DĄB
DĄB	DĄB	DĄB	DĄB
KLON	KLON	KLON	KLON
KLON	KLON	KLON	KLON
KOZA	DAMA	WODA	KOLOR
LISTEK	JEŻ	PADA	WIEWIÓRKA
KOZA	DAMA	WODA	KOLOR
LISTEK	JEŻ	PADA	WIEWIÓRKA
KOZA	DAMA	WODA	KOLOR
LISTEK	JEŻ	PADA	WIEWIÓRKA
KOZA	DAMA	WODA	KOLOR
LISTEK	JEŻ	PADA	WIEWIÓRKA

JESIEŃ DO PARKU ZAWITAŁA, WSZYSTKIE LIŚCIE POMALOWAŁA
 KRZEWY, DRZEWIA OZŁOCIŁA WSZYSTKO ROSĄ PIĘKNIE UMYŁA
 OCH, JAK PIĘKNIE KOLOROWO!
 SPÓJRZCIE, ILE LIŚCI SPADŁO! A JAKIE PIĘKNE KOLORY!

TE SĄ ŻÓŁTE , TE BRAZOWE
 A TE DRUGIE JESZCZE BARDZIEJ KOLOROWE

WSZAK TO JESIEŃ- PIĘKNA PORA
DO PDARKÓW BARDZO SKORA.

LIŚCIE PIĘKNE , KOLOROWE
ALE DUŻO JEST ICH TAK
ŻE JEŚLI SPADNIE JESZCZE WIĘCEJ
TO NIE PRZEJDZIE TĘDY ŻADEN LEŚNY SKRZAT

Konspekt zajęć według nowej podstawy programowej dla klasy I szkoły podstawowej opracowany przez Kingę Siecińską.

Temat: ***Rozmowa z dziećmi na temat znaczenia wody – ochrona i oszczędzanie wody***

Cele ogólne:

- poznanie właściwości wody;
- poznanie trzech stanów skupienia wody: lód, woda jako ciecz, para wodna;
- rozwijanie myślenia przyczynowo-skutkowego;
- doskonalenie umiejętności wnioskowania i przewidywania konsekwencji pewnych zjawisk;
- wdrażanie do bezpiecznego posługiwania się różnymi przedmiotami;
- kształtowanie umiejętności pracy w grupie;
- zachęcanie do aktywnego uczestnictwa w zajęciach, wypowiedzania się na określony temat;
- zapoznanie ze znaczeniem wody w życiu człowieka oraz koniecznością jej oszczędzania;
- utrwalenie umiejętności rozpoznawania kolorów;
- poznanie barw podstawowych i pochodnych.

Cele operacyjne:

dziecko:

- wie, że woda jest warunkiem życia na ziemi;
- potrafi przeprowadzić proste doświadczenia;
- wyciąga wnioski, na podstawie obserwacji formułuje złożone wypowiedzi.

Metody pracy:

- czynna – zadań,
- słowna,
- oglądowa.

Formy pracy:

- grupowa,
- indywidualna,
- zbiorowa.

Środki dydaktyczne:

- zagadka,
- kasetka z dźwiękami związanymi z wodą,
- papierowe krople,
- obręczce,
- duża miska i przedmioty (piórko, kubki, sztucze, papierowe kulki, gumowa zabawka, kamienie, deseczka),
- kartki różnego koloru w czterech kopertach,
- różne substancje: sól, cukier, kwas cytrynowy, sok malinowy oraz cztery szklanki z wodą,
- różnego kształtu naczynia,
- strzykawki, kubki, słomki, probówki,
- wkraplacz,
- igła i bibułka,
- monety,
- bańki mydlane,
- farby w różnych kolorach,
- obrazki z kolorowymi przedmiotami,
- woda,
- mleko.

Przebieg zajęć:

1. Zagadki:

Jest w morzu, jest w rzece

w jeziorze i w stawie.

Jest także w herbacie, w zupie albo w kawie.

Służy do picia, służy do mycia.

Bez niej na Ziemi

nie byłoby życia.

Z kranu kap, kap, kap,

w kałuży chlup, chlup, chlup,

w wannie chlap, chlap, chlap,

w parapet puk, puk, puk.

2. Zabawa słowna pt. „Gdzie jest woda?”:

N – pisze na tablicy wyrazy: ocean, kałuża, strumień, fontanna, staw, wodospad, kran, jezioro;

N – pyta: Co łączy te wyrazy? – odpowiedzi dzieci nauczyciel pisze na tablicy:

WODA – ŹRÓDŁO ŻYCIA.

3. Wysłuchanie dźwięków związanych z odgłosami wody i odgadnięcie co to za dźwięki: splukiwanie wody, kąpiąca woda, nalewanie wody.
4. „Jak wygląda woda” – badanie właściwości wody: smak, zapach, kształt, kolor. Nauczycielka pokazuje dzieciom pojemnik z wodą i wyjaśnia, że pomimo iż wydaje się, że woda jest z wyglądu jednolitą cieczą, to tak naprawdę składa się z malutkich cząsteczek-drobinek. Do przygotowanego pojemnika z wodą nauczycielka wpuszcza krople tuszu. Dzieci obserwują, jak mieszają się one z wodą. Nauczycielka tłumaczy, że drobinki tuszu umieszczają się pomiędzy drobkami wody. Aby dzieciom łatwiej było zrozumieć zaobserwowane zjawisko, poleca im wsypać do słoja ziarna pieprzu w takiej ilości, by utworzyły dość sporą warstwę, i potrząsnąć słoikiem. Wyjaśnia, że cząsteczki wody są podobne do kuleczek pieprzu, ale znacznie mniejsze, niedostrzegalne gołym okiem. Następnie dzieci dosypują kaszę mannę. Nauczycielka porównuje jej ziarenka do cząsteczek tuszu. Niektóre ziarenka kaszy wpadają pomiędzy ziarna pieprzu – podobnie jak cząsteczki tuszu pomiędzy cząsteczki wody. Nauczycielka proponuje dzieciom, by dokładnie zakręciły słoik i wymieszały znajdujące się w środku ziarna. Zwraca uwagę na to, że ziarenka kaszy wypełniają wolne przestrzenie między ziarenkami pieprzu.
Wspólne formułowanie wniosków.
5. Rozmowa na temat znaczenia wody.
„Czy wiecie, że woda jest naszym najważniejszym pokarmem? Najważniejsza jest woda. Bez wody nie byłoby życia. Bez jedzenia człowiek może przeżyć trzy tygodnie, ale bez picia nie dłużej niż pięć dni! Dlatego musimy naszą wodę chronić! Zapotrzebowanie na nią stale rośnie, a czystej wody na świecie jest coraz mniej”.
Dzieci na podstawie ilustracji mówią, do czego potrzebna jest woda.
6. Tworzenie kalendarza: „Woda – źródło życia”.
Dzieci wypowiadają się na temat konieczności picia wody. Każde dziecko otrzymuje pasek papieru podzielony na siedem części (tyle, ile dni jest w tygodniu) i kropelki wody z samoprzylepnego papieru. Zadaniem dzieci będzie wypełnienie kalendarza picia wody (przyklejanie kropelki w danym dniu wtedy, gdy dziecko w domu lub w szkole wypije szklanek wody). Dzieci porównują, ile szklanek wody wypili w następnych dniach.
7. Zabawa ruchowa: „Woda – ląd”. Dzieci biegają w rozsypce po sali, gdy nauczycielka pokazuje obrazek z wodą (morzem) – pływają różnymi stylami, a gdy obrazek lądu – jeżdżą samochodami.

8. Badanie rozpuszczalności niektórych substancji w wodzie.
Wyciąganie wniosków:
Woda jest dobrym rozpuszczalnikiem i przybiera barwę rozpuszczonej substancji oraz jej smak.
9. Przeprowadzenie badań: „Smak wody”.
Dzieci otrzymują szklanki z wodą. Badają jej smak. Następnie dodają do niej różne substancje zmieniające jej smak, np. cytrynę, sól, różne soki. Sprawdzają smak. Rozmawiają o swoich odczuciach smakowych.
10. Słuchanie informacji: „Wody, które leczą”.
Czy wiecie, że wodą można leczyć? Tak, są takie wody – wody mineralne. W odróżnieniu od zwykłej wody zawierają w sobie sporo rozpuszczonych soli mineralnych, które są bardzo ważne dla życia i zdrowia. Takie wody wspomagają leczenie różnych chorób. Ludziom zdrowym poprawiają samopoczucie, ułatwiają trawienie i orzeźwiają. Niektóre z wód mineralnych działają na organizm jak maść. Kąpiele w nich to nie tylko przyjemność, one po prostu leczą!
Nazwy wód mineralnych pochodzą najczęściej od nazw miejscowości lub regionów, w których są ich źródła: Kryniczanka – od Krynicy, Mazowszanka – od Mazowsza, Buskowiec – od Buska Zdroju, Nałęczowianka – od Nałęczowa. Warto pić wody mineralne – to samo zdrowie!
Ostatnio coraz więcej wód mineralnych i innych napojów pakowanych jest w plastikowe butelki. Butelki takie są bardzo wygodne dla kupujących, lecz bardzo złe dla środowiska. Powiększają i tak dużą ilość śmieci. Na zniszczenie takiej butelki przyroda potrzebuje bardzo dużo czasu – aż 400 lat. Chyba, że jest to plastikowa butelka zwrotna, której się nie wyrzuca, tylko napełnia ponownie.

11. Śpiewanie piosenki pt. „Kropelka”:

Kropelka

1.   Deszczyk sobie popadał i uciekł.
            Zatańczyła kropelka na drucie.
            Zaćwierkały jej sikorki spod lasku.
            Cała wioska się zatrzęsa od oklasków.

2.   A kropelka przeszła jak po linie
            i na ziemię zeskoczyła zwinnie.
            Teraz huśta się na młodej trawce.
            Na zielonej
            zroszonej
            huśtawce.

12. Zabawa przy muzyce: „Taniec wody”.

Przy dźwiękach walca J. Straussa „Nad pięknym modrym Dunajem” dzieci wykonują taniec wody według własnej inwencji.

13. Zakończenie: utrwalenie zajęć – do czego służy woda, przypomnienie o konieczności jej oszczędzania.

Pokażemy, jak bardzo się staramy, aby wodę szanować i oszczędzać – szklanka napełniona wodą podawana jest z rąk do rąk tak, aby nie wylać ani kropli.

14. Relaksacja: dzieci zamykają oczy, a nauczyciel upuszcza kroplę wody na twarz dziecka. Ten, kto poczuje dotyk kropli wody, może otworzyć oczy.

Konspekt zajęć według nowej podstawy programowej dla klasy II szkoły podstawowej opracowany przez Kingę Siecińską.

Temat: ***Wypowiedzi na temat bezpiecznej drogi do szkoły na podstawie wiersza Wandy Chotomskiej pt. „Gdy zamierzasz przejść”, ilustracji i własnych doświadczeń***

Cele ogólne:

- wyposażenie uczniów w wiadomości, umiejętności, nawyki niezbędne do bezpiecznego uczestniczenia w ruchu drogowym;
- podniesienie świadomości dzieci w zakresie bezpiecznego uczestniczenia w ruchu drogowym;
- rozwinięcie poczucia odpowiedzialności za bezpieczeństwo swoje i innych w drodze do szkoły i ze szkoły;
- rozumienie konieczności przestrzegania przepisów ruchu drogowego zarówno przez pieszych jak i kierujących pojazdami;
- przygotowanie do samodzielnego poruszania się na drodze.

Cele operacyjne:

uczeń

- zna zasady bezpiecznego uczestniczenia w ruchu drogowym jako pieszy i pasażer;
- wie, jak zachować się w sytuacjach zagrożenia;
- rozumie potrzebę noszenia odblasków;
- rozumie konieczność przestrzegania przepisów ruchu drogowego zarówno przez pieszych, jak i kierujących pojazdem;
- poprawnie rozpoznaje i interpretuje znaki drogowe, potrafi wyjaśnić, dlaczego są tak ważne foteliki, siedziska, pasy;
- zna numery alarmowe i potrafi posługiwać się telefonem;
- określa położenie przedmiotów w przestrzeni i na płaszczyźnie względem innego obiektu;
- wykonuje prace zgodnie z instrukcją;
- poprawnie reaguje na sygnał dźwiękowy.

Metody pracy:

- rozmowa kierowana;
- pogadanka;
- metoda zadaniowa;
- podająca – objaśnienia;
- metody aktywizujące;
- poszukująca – ćwiczenia praktyczne i przedmiotowe;
- eksponująca – pokaz.

Formy pracy:

- indywidualna;
- grupowa.

Pomoce dydaktyczne:

- sygnalizator świetlny, CD;
- SKARBNICA – kartoniki do budowy modeli wyrazów, kartki z diagramem, wybrane znaki drogowe, krążki czerwony i zielony, blok techniczny, piłka, blok techniczny, tektura, pudełka po lekarstwach, papier kolorowy, plastelina, klej, małe samochody, figurki ludzi lub pionki, zielone, czerwone, żółte koła, blok rysunkowy, kredki, kartki z zasadami ruchu drogowego.

Przebieg zajęć:

1. Zagadki o ruchu drogowym – wprowadzenie do tematu zajęć.

Co to za oko patrzy w twoją stronę,
Raz jest czerwone, a raz zielone? – SYGNALIZATOR ŚWIETLNY.

Stoi na drodze na jednej nodze.

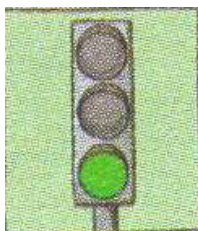
Trójkąt, koło lub kwadrat. Jeśli nie odczytasz zapłacisz mandat? – ZNAK DROGOWY.

Gdy jest dróg skrzyżowanie,
To każdy pojazd na chwilę... – PRZYSTAJE.

Możesz przejść na drugą stronę
Gdy zabłyśnie światło... – ZIELONE.

Idąc w mroku, mam spokojną głowę.
Bo na kurtce i tornistrze świecą znaki... – ODBLASKOWE.

kamizelka UU203b 2

2. W drodze do szkoły – utrwalenie strony lewej i prawej.
- Przypomnienie strony lewej i prawej – ćwiczenia praktyczne: dzieci zgodnie z poleceniem nauczyciela pokazują prawe oko, lewe oko, podnoszą prawą nogę, lewą rękę, wykonują obrót w prawą stronę, w lewą stronę itp.
  - Dzieci wykonują wędrówkę w diagramie – hasło: „Znaczkę odblaskowe” według:
    - a) licząc od zaznaczonego pola, idź dwa pola do góry – STOP!;
    - b) dwa pola do góry i dwa pola w prawo – STOP!;
    - c) dwa pola w prawo, jedno pole w dół i jedno pole w lewo – STOP!;
    - d) jedno pole w lewo, jedno pole w dół i jedno pole w prawo – STOP!;
    - e) jedno pole w dół, dwa pola w lewo i jedno pole w dół – STOP!;
    - f) trzy pola w prawo – STOP!.

Z pola, którym towarzyszy zawołanie STOP!, dzieci zbierają sylaby i układają z nich hasło **ZNACZKI ODBLASKOWE**.

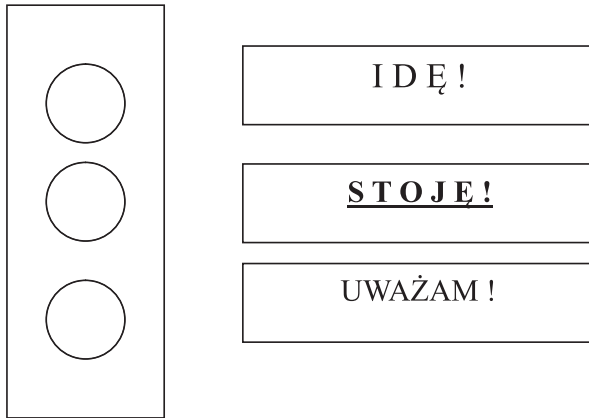
po	ra	ki	do	ga
sa	ma	pi	od	rak
znacz	na	su	bla	cha
mo	je	no	gi	gru
• ↑	sko	wro	nek	we

- Rozmowa o funkcji znaczków odblaskowych w ruchu pieszych po drogach – udzielanie odpowiedzi na pytania dotyczące strony lewej i prawej.
- Opisywanie drogi do szkoły Uli i Olka – stosowanie określeń: „w prawo”, „w lewo”, „dalej”.
- Rysowanie w parach własnej drogi do szkoły: wskazanie, kto ma bliżej, a kto dalej.
- Opowiadanie o drodze do szkoły z wykorzystaniem rysunku, określenie kierunku ruchu pojazdu z punktu widzenia dziecka; określenie położenia zabudowań na płaszczyźnie z wykorzystaniem określeń: „górze–dół”, „brzeg prawy” i „brzeg lewy”.
- Omówienie trudnych sytuacji napotykanych na drodze: „Kto z was dojeżdża do szkoły autobusem lub innym środkiem lokomocji?”, „Kto mieszka blisko szkoły?”, „Jakie zabudowania mijacie w drodze do szkoły?”, „Kto może nam pomóc w kłopotliwej sytuacji na przejściu dla pieszych?”, „Dlaczego nie wolno przebiegać na drugą stronę ulicy?”.

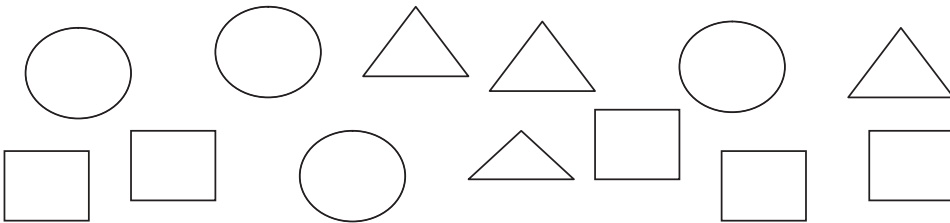
- Spacer po korytarzu szkolnym prawą stroną: wskazanie strony lewej i prawej korytarza.
3. Gdy zamierzasz przejść przez ulicę – przypomnienie zachowań pieszego na pasach.
    - Wysłuchanie wiersza, omówienie zdjęć i dobieranie ich do odpowiednich zdań wiersza.
    - Omówienie zasad przechodzenia przez jezdnię na podstawie wiersza, ilustracji i porównanie ich z własnymi doświadczeniami.
    - Przypomnienie zasad zachowania pieszego na drodze, omówienie konsekwencji wynikających z ich nieprzestrzegania.
    - Ćwiczenie zachowań pieszego: dzieci poruszają się w miejscu – na sygnał nauczyciela zatrzymują się, a gdy w wierszu jest mowa o kierunku, podnoszą odpowiednią rękę i spoglądają w tę stronę.
  4. Chcemy bezpiecznie poruszać się po drogach – ćwiczenia praktyczne w przechodzeniu przez jezdnię. W czasie spaceru w pobliżu szkoły dzieci rozpoznają znaki drogowe, omawiają sytuację na drodze, przypominają zasady przechodzenia przez jezdnię.
  5. Gry i zabawy ruchowe z elementami edukacji komunikacyjno-drogowej:
    - jedno dziecko prowadzi zabawę – podaje sygnały dźwiękowe i kontroluje przebieg gry: pozostali uczestnicy stają na linii i na sygnał gwizdka poruszają się w stronę mety. Gdy usłyszą hasło STOP! – stają w bezruchu, ten, kto się poruszy, wraca na linię startu, dziecko, które pierwsze dotrze do mety, przejmuje prowadzenie zabawy.
  6. Jestem uczestnikiem ruchu drogowego – miniquiz drogowy:
    - rozwiązanie rebusu: Jestem wzorowym pieszym.
  7. Wykonanie sygnalizatora świetlnego i makiety otoczenia szkoły:
    - wykonanie w czteroosobowych grupach makiety otoczenia szkoły: z pudełek dzieci konstruują budynek szkoły i inne zabudowania, z zielonego kartonu i gąbki wykonują roślinność wokół szkoły, na kartonie zaznaczają drogi, przejścia dla pieszych, umieszczają sygnalizatory;
    - umieszczenie na makiecie modeli wyrazów: pasy, sygnalizator, droga, znak, szkoła.
  8. Nauka piosenki: „Znaki drogowe”.
  9. Projektowanie odznaki „Wzorowy pieszy”.
  10. Podsumowanie zajęć:
    - dzieci siedzą w kręgu i przetaczają piłkę między sobą, podając po jednej zasadzie uczestnictwa pieszego w ruchu drogowym.

Karta pracy ucznia klasy II

1. Zaznacz kolory na sygnalizatorze świetlnym. Połącz kolor z odpowiednim napisem:

2. Rozpoznaj figury geometryczne. Kwadraty pokoloruj na zielono, koła na żółto, trójkąty na czerwono.

Opracowała Kinga Siecińska

Konspekt zajęć według nowej podstawy programowej dla klasy III szkoły podstawowej opracowany przez Kingę Siecińską.

Temat: ***Zwierzęta leśne – poznawanie zwierząt żyjących w polskich lasach, sposobu ich odżywiania się oraz podziału ze względu na sposób odżywiania. Poznanie terminu 'łańcuch pokarmowy'!***

Cele operacyjne:

dziecko:

- potrafi odtworzyć w zabawie charakterystyczne cechy zwierząt;
- rozpoznaje zwierzęta leśne;
- potrafi wymienić zwierzęta żyjące w lesie;
- dokonuje podziału na ssaki, ptaki, owady;
- umie scharakteryzować budowę ptaków, owadów i ssaków.

Metody pracy:

- rozmowa kierowana;
- pogadanka;
- metoda zadaniowa;
- metody aktywizujące;
- elementy dramy;
- giełda pomysłów;
- inscenizacja.

Formy pracy:

- indywidualna;
- grupowa.

Środki dydaktyczne:

- atlas zwierząt, plansze demonstracyjne, encyklopedia, internet, napisy: ptaki, ssaki, owady, kartoniki (dla każdego dziecka) z nazwami leśnych zwierząt, trzy arkusze papieru, piłka.

Przebieg zajęć:

1. Zabawa ruchowa – wszyscy fruwać. Dzieci stoją w luźnej rozсыpcie. Na hasło nauczyciela: „wszyscy fruwać” dzieci machają rękami i naśladować lot ptaków, poruszając się po sali. Następnie nauczyciel przerywa zabawę, mówiąc: „czy lis fruwa?”, dzieci odpowiadają: „nie!” i naśladować ruchy lisa. Nauczyciel pyta: „czy

dzięcioł fruwa?”, dzieci odpowiadają: „tak!” i zaczynają naśladować lot dzięcioła. Nauczyciel zadaje pytania o różne zwierzęta.

2. Rozmowa o zwierzętach żyjących w polskich lasach.

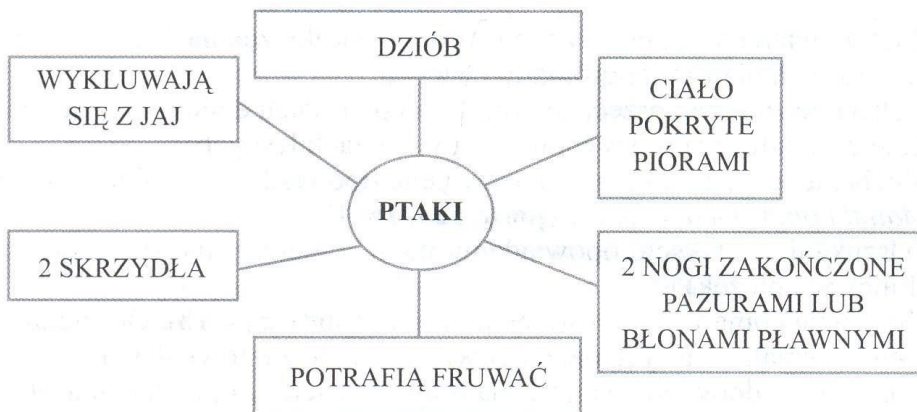
Dokonanie podziału zwierząt na gromady ptaków, ssaków, owadów.

W klasie ustawione są trzy stoły, wokół nich krzesła. Na stołach znajdują się napisy: „ssaki”, „ptaki”, „owady”. Każdy uczeń otrzymuje kartonik z zapisaną nazwą leśnego zwierzęcia. Zadaniem dzieci jest usiąść przy stole z właściwym napisem.

3. Sprawdzenie przez nauczyciela poprawności wykonania zadania, np.:

- ssaki: borsuk, dzik, lis, wilk, sarna, jelen, zając, wiewiórka, ryjówka;
- ptaki: sowa, jastrząb, kukułka, dzięcioł, ruzdzik, sikorka;
- owady: mrówka, kornik, pszczoła.

4. Wykonanie map myśli dotyczących poszczególnych gromad zwierząt:

5. Zdefiniowanie przez poszczególne grupy w kilku zdaniach cech charakterystycznych dla każdej gromady zwierząt.
6. Oglądanie zwierząt na planszach demonstracyjnych.
7. Zbieranie (z różnych źródeł) materiałów o wybranych zwierzętach leśnych.
8. Zabawy dramowe (dzieci podzielone na pięć grup losują kartki z poleceniami i zgodnie z nimi przygotowują scenki dramowe):

Grupa I

Dzieci przyszły na wycieczkę do lasu. Obserwują las, grzecznie się bawią. Przedstawcie zachowanie dzieci w lesie.

Grupa II

Dzieci przysły na wycieczkę do lasu. Strasznie krzyczą, biegają po lesie. Przedstawcie zachowanie dzieci w lesie.

Grupa III

Niegrzeczne dzieci przysły do lasu. Widzą to zwierzęta. Przedstawcie, o czym rozmawiają zwierzęta, widząc nadchodzące dzieci.

Grupa IV

Niegrzeczne dzieci przysły do lasu. Widzą to drzewa. Przedstawcie rozmowę drzew obserwujących dzieci.

Grupa V

Niegrzeczne dzieci przysły do lasu. Słyszą je ptaki. Przedstawcie reakcję ptaków.

- Prezentowanie scenek. Wypowiedzi dzieci na temat przedstawionych scenek.
- Wspólne ustalanie wniosków.
  - Co możemy robić w lesie?

9. Rozmowa z dziećmi na temat przeczytanego przez nauczyciela opowiadania H. Zdzitowieckiej pt. *Malutki pogromca owadów*:

- oglądanie i omawianie ilustracji do tekstu, odszukanie na nich zwierząt, o których dzieci dowiedziały się z opowiadania;
- wyszukiwanie informacji (np. w encyklopedii, atlasie zwierząt czy internecie): ryjówka, lis, sowa, ślimak winniczek.

10. Zabawa ruchowo-naśladowcza pt. „Zwierzęta leśne”.

Nauczyciel wymienia nazwę zwierząt, np.: niedźwiedź, wiewiórka, motyl, dzięcioł, mrówka, dzik, sarna, jastrząb (dzieci naśladują zwierzęta ruchem).

11. Rozmowa o zależnościach pokarmowych występujących w lesie – zapoznanie się dzieci ze sposobami odżywiania się zwierząt

- dzieci losują kartoniki z nazwami zwierząt. Następnie wyszukują w dostępnych źródłach odpowiedzi na pytanie: „Czym się to zwierzę żywi?”. Na ścianie umieszczone są trzy arkusze papieru z napisami, uczeń udziela odpowiedzi na pytanie i przypina wylosowany kartonik z nazwą zwierzęcia na odpowiedniej planszy:

- a) ZWIERZĘTA ROŚLINOŻERNE (zając, sarna, jeleń, ślimak, kornik),
- b) ZWIERZĘTA MIĘSOŻERNE (sowa, wilk, lis, żaba),
- c) ZWIERZĘTA WSZYSTKOŻERNE (dzik, jeź, wiewiórka, borsuk, dzięcioł, kuna, mysz polna).

12. Zabawa ruchowa pt. „Łańcuchy pokarmowe”.

Uczniowie losują kartoniki z nazwami zwierząt lub roślin, zawieszają je na szyi. Postawą ciała, ruchem przedstawiają wylosowaną nazwę zwierzęcia lub rośliny oraz występujące zależności pokarmowe, np.:

- ORZECH – WIEWIÓRKA – JASTRZĄB,
- DRZEWO – KORNIK – DZIĘCIOŁ,
- POZIOMKA – MRÓWKA – JEŻ,
- TRAWA – SARNA – WILK,
- TRAWA – ZAJĄC – LIS.

13. Podsumowanie zajęć. Zabawa pt. „Szumi las”.

Nauczyciel rzuca piłkę do wybranego dziecka i wypowiada słowa: „Szumi las, szumi las – omów zwierzę, które znasz”. Uczeń, który otrzymał piłkę, omawia jedno ze zwierząt żyjących w lesie, tzn. podaje warstwę lasu, w której zamieszkuje, określa czy jest roślinożerne, mięsożerne czy wszystkożerne, oraz próbuje przydzielić je do danej grupy (ssaki, ptaki, owady). Dokonuje opisu jego wyglądu. Uczniowie mogą posługiwać się planszami, które wcześniej wykonali.

12. Charakterystyka partnerskich placówek dydaktycznych

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa we Włocławku, biorąc pod uwagę wskazania Gminy Miasto Włocławek – partnera projektu „Dobra praktyka najlepszym nauczycielem”, uwzględniając także najwyższe standardy kształcenia oraz troskę o właściwe przygotowanie studentów do zawodu nauczyciela, podjęła współpracę z dziesięcioma placówkami znajdującymi się na terenie Włocławka, w tym pięcioma przedszkolami publicznymi oraz pięcioma szkołami podstawowymi:

- Przedszkole Publiczne nr 13,
- Przedszkole Publiczne nr 26,
- Przedszkole Publiczne nr 32,
- Przedszkole Publiczne nr 35,
- Przedszkole Publiczne nr 36,
- Szkoła Podstawowa nr 3,
- Szkoła Podstawowa nr 5,
- Szkoła Podstawowa nr 20,
- Szkoła Podstawowa nr 22,
- Szkoła Podstawowa nr 23.

Ponadto w realizacji praktyk przewidziano udział: Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego, Zespołu Szkół nr 3 im. Marii Grzegorzewskiej oraz Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

12.1. Placówki specjalistyczne

Zespół Szkół nr 3 we Włocławku

Zespół Szkół nr 3 we Włocławku to placówka specjalistyczna, zajmująca się kształceniem uczniów niepełnosprawnych intelektualnie. Istnieje od 1961 roku.

Cele i zadania Zespołu Szkół to:

Umżliwienie zdobycia wiedzy ogólnej i umiejętności zgodnie z możliwościami rozwojowymi uczniów i wychowanków. Dbalność o wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży. Zapewnienie uczniom i wychowankom poszanowania ich godności osobistej, wolności światopoglądowej i wyznaniowej. Stwarzanie możliwości rozwoju zainteresowań w ramach zajęć obowiązkowych i pozalekcyjnych poprzez organizowanie różnorodnych imprez kulturalnych i artystycznych oraz działalność

turystyczno-krajoznawczą. Kształtowanie środowiska wychowawczego sprzyjającego realizowaniu celów i zasad stosownie do warunków, wieku i możliwości rozwojowych uczniów i wychowanków.

Placówka obejmuje swoim zakresem różne formy kształcenia:

1. Przedszkole – do placówki tej uczęszczają dzieci od 5. do 10. roku życia o różnym stopniu niepełnosprawności intelektualnej, z autyzmem, schorzeniami neurologicznymi, niepełnosprawnością fizyczną.
2. Szkołę podstawową – dla uczniów w wieku od 7 do 18 lat, niepełnosprawni intelektualnie w różnym stopniu.
3. Gimnazjum – dla uczniów po ukończeniu szkoły podstawowej do 21. roku życia.
4. Zasadniczą szkołę zawodową – dla młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie w stopniu lekkim, w której naukę kontynuują do 24. roku życia.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Włocławku

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Włocławku jest placówką oświatową. Swoim działaniem obejmuje rejon miasta Włocławek. Dodatkowo w zakresie diagnozy, wydawania opinii i orzeczeń dla dzieci niewidomych i słabo widzących, niesłyszących i słabo słyszących oraz dla dzieci z autyzmem obejmuje rejon działania Włocławskiej Delegatury Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy.

Poradnia udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu dzieciom i młodzieży, a także udziela rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

Poradnia realizuje zadania przy pomocy specjalistów: psychologów, pedagogów, logopedów, doradców zawodowych, którzy wykonują swoje zadania również poza siedzibą placówki, w szczególności w przedszkolach, szkołach i placówkach oraz w środowisku rodzinnym dzieci i młodzieży.

Poradnia działa w ciągu całego roku. Korzystanie z pomocy udzielanej przez Poradnię jest dobrowolne i nieodpłatne. Aby skorzystać z usług Poradni nie trzeba mieć skierowania.

Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy we Włocławku

W skład MOW wchodzi następujące typy szkół: Szkoła Podstawowa nr 17, Gimnazjum nr 15, Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 5, Liceum Profilowane nr 8.

Podstawowym zadaniem naszych szkół jest stworzenie każdemu uczniowi optymalnych warunków rozwojowych zgodnie z jego potrzebami, możliwościami i zainteresowaniami, aby w przyszłości był osobą samodzielną, świadomą swojej wartości, posiadającą szacunek dla innych oraz przestrzegającą obowiązujące normy społeczne. W naszej szkole nie dzielimy uczniów na dobrych i złych. Wymagania programowe są dostosowane do możliwości każdego. Obejmujemy edukacją dzieci z różnymi dysfunkcjami.

Wszyscy nauczyciele i terapeuci pracujący z uczniami posiadają najwyższe wymagane kwalifikacje i specjalizacje do nauki poszczególnych przedmiotów oraz prowadzenia innych zajęć i terapii. W celu stymulowania rozwoju dzieci z różnego rodzaju niepełnosprawnościami w naszym ośrodku organizowana jest: wczesna, wielospecjalistyczna, kompleksowa, skoordynowana i ciągła pomoc dziecku zagrożonemu niepełnosprawnością lub niepełnosprawnemu i jego rodzinie.

Zainteresowania uczniów rozwijane są podczas zajęć pozalekcyjnych zorganizowanych w ośrodku nieodpłatnie przez nauczycieli. Działają następujące koła zainteresowań: ekologiczne, plastyczne, muzyczno-wokalne, taneczne, języka angielskiego. Uczestnictwo w pracy kół pozwala uczniom poznać sposoby i formy spędzania wolnego czasu, jednocześnie pomaga rozwijać sfery niezaburzone i korzystnie wpływa na ogólny rozwój uczniów.

W Ośrodku prowadzona jest praktyczna nauka zawodu, którą objęci są uczniowie zasadniczej szkoły zawodowej specjalnej funkcjonującej w ramach Ośrodka. Nauka zawodu odbywa się w pomieszczeniach kuchennych Ośrodka – dla uczniów kształcących się w zawodzie kucharz małej gastronomii oraz w pracowni stolarskiej – dla uczniów kształcących się w zawodzie stolarz.

12.2. Przedszkola

Przedszkole Publiczne nr 13 we Włocławku

Nasze Przedszkole jest kolorowe i bajeczne. Ciągłe doskonalimy swoją bazę lokalową. Sale wyposażone są w nowoczesny sprzęt, kolorowe meble, pomoce dydaktyczne i piękne zabawki. Plac zabaw zaspokaja potrzeby ruchowe dzieci na świeżym powietrzu i zachęca do zabawy.

Prorytetem naszej działalności jest bezpieczeństwo, akceptacja i poszanowanie praw naszych wychowanków. Pragniemy doskonalić jakość pracy naszego Przedszkola poprzez rozpoznawanie potrzeb środowiska oraz poszukiwanie nowatorskich metod pracy z dziećmi. Nasze działania mają przynieść zadowole-

nie wszystkim uczestnikom edukacji przedszkolnej oraz promować dobrą opinię o naszej placówce w środowisku lokalnym.

W przedszkolu funkcjonują cztery oddziały. Do Przedszkola uczęszczają dzieci od 3. do 6. roku życia. Godzina zajęć w przedszkolu trwa 60 minut.

Praca wychowawczo-dydaktyczna i opiekuńcza prowadzona jest na podstawie wybranego przez radę pedagogiczną programu z podręcznika *Nasze przedszkole* (wyd. Mac, autorzy: Wiesława Żaba-Żabińska, Małgorzata Kwaśniewska). Ponadto w zestawie programów wychowania przedszkolnego znajdują się programy autorskie realizowane w poszczególnych grupach wiekowych: Program zajęć rytmicznych, Program zajęć tanecznych, Program zajęć z języka angielskiego, Program nauki religii, Moje pierwsze kroki w Słonecznym Domku – program adaptacyjny, W świecie barw i wyobraźni.

Za zgodą rodziców (prawnych opiekunów) w Przedszkolu prowadzone są zajęcia dodatkowe: język angielski, rytmika, taniec towarzyski we wszystkich grupach oraz religia w grupach pięcio- i sześciolatek.

Przedszkole funkcjonuje przez cały rok szkolny, z wyjątkiem przerwy wakacyjnej (miesiąc). Dzienny czas pracy ustalono w godzinach 6–16.30.

W czasie przerwy wakacyjnej dzieci Przedszkola uczęszczają do przedszkola dyżurującego, wyznaczonego przez organ prowadzący. W okresie ferii zimowych Przedszkole funkcjonuje w zmniejszonej liczbie oddziałów.

Przedszkole Publiczne nr 26 „Kujawska przystań”

Placówka mieści się w funkcjonalnym, piętrowym, dobrze wyposażonym obiekcie na osiedlu Zazamcze, przy ulicy Radosnej 3. Przedszkole posiada cztery oddziały. Teren przyległy wyposażony jest w urządzenia rekreacyjno-zabawowe dla dzieci. Na boisku przedszkolnym znajduje się również scena służąca dzieciom do występów. Sale, w których wychowankowie przebywają, są duże, jasne i efektownie urządzone. Jako jedyne przedszkole w mieście posiadamy sypialnię dla dzieci najmłodszych, w której mogą spokojnie odpocząć, słuchając kołysanek. „Kolorowe sny” zapewniają maluchom piękne dekoracje, mnóstwo pluszaków-przytulanek oraz „bajeczna” pościel. Dla dzieci starszych mamy zorganizowaną jadalnię.

Mottem przewodnim pracy wychowawczo-dydaktycznej w naszej placówce są słowa Glenna Domana: „Zabawa jest nauką, nauka jest zabawą. Im więcej zabawy, tym więcej nauki”. Stąd priorytetem działalności placówki jest aktywność zabawowa dziecka, której właściwością jest działanie zmierzające do poznania samego siebie, własnych możliwości, otoczenia społeczno-przyrodniczego, relacji z innymi,

ale przede wszystkim dążenie do wzrastającej samodzielności, a w konsekwencji do samostanowienia zgodnego z osobistymi potrzebami, dążeniami, aspiracjami.

Dziecko w naszym Przedszkolu swobodnie posługuje się wszystkim, co dostępne przez naturę, dba o samego siebie i zachowuje swoją dziecięcą wolność. Wychodzimy bowiem z założenia, że wychowanie to nienarzucanie z góry ustalonych zasad. Nie oznacza to jednak, że dziecko może „robić, co chce”. W Przedszkolu obowiązuje „Kodeks przedszkolaka”, który dzieci znają i przestrzegają. Wychowanie do samodzielności, wyzwolenie indywidualności przebiega w naszej placówce w pełnej, „kontrolowanej” swobodzie, gdyż tylko wolność pozwala dziecku na znalezienie swojej własnej drogi.

Nasza placówka jest otwarta na środowisko rodziców. Każdy z nich ma prawo wejść do Przedszkola o każdej porze i obserwować zabawy swojego dziecka. Dla rodziców prowadzimy zajęcia pokazowe, włączając ich do wspólnych zabaw i gier. Rodzice chętnie angażują się w działalność Przedszkola. Mamy wypracowany „System adaptacji dziecka w przedszkolu”. Przed rozpoczęciem roku szkolnego organizujemy spotkania integracyjne, na których rodzice poznają placówkę i nauczycieli.

Przedszkole Publiczne nr 32 „Jaś i Małgosia” we Włocławku

Przedszkole nasze powstało w roku 1986. W chwili rozpoczęcia pracy w Przedszkolu funkcjonowało pięć oddziałów, w roku 1999 utworzono szósty, a w roku 2000 powstała pierwsza grupa integracyjna. W chwili obecnej funkcjonuje sześć oddziałów: Słoneczka, Krasnoludki, Gumisie, Smerfy, Drużyna Kubusia Puchatka, Teletubisie, w tym trzy integracyjne.

Posiadamy wygodne, funkcjonalne i estetycznie urządzone sale zabaw. Pracujemy w oparciu o program edukacji przedszkolnej: „Nasze przedszkole” oraz programy własne nauczycieli.

Przedszkole organizuje różne formy współpracy z rodziną, które cieszą się dużą popularnością: Dzień Rodzica, Festyny rodzinne, Wigilie rodzinne, Zajęcia otwarte dla rodziców oraz imprezy okolicznościowe: Pasowanie na przedszkolaka, Mikołajki, Bal karnawałowy, Tydzień integracji, Powitanie wiosny, wyjazdy na „Zielone przedszkole”.

Placówka posiada wykwalifikowaną kadrę pedagogiczną, która systematycznie uzupełnia i podnosi swoje kwalifikacje oraz stopnie awansu zawodowego. Nauczyciele preferują twórcze i aktywne metody pracy z dziećmi, troszczą się o prawidłowy rozwój wychowanków.

Przedszkole Publiczne nr 35 im. Pluszowego Misia we Włocławku

Przedszkole rozpoczęło swoją działalność w 1990 roku. Status placówki z oddziałami integracyjnymi uzyskało w roku 1998 – inicjatorką przedsięwzięcia była dyrektor Teresa Janocha, która pełni funkcję dyrektora do dnia dzisiejszego.

W 2004 roku nadano placówce imię Pluszowego Misia.

W Przedszkolu funkcjonuje pięć grup przedszkolnych i dwie grupy integracyjne.

Wizją naszego Przedszkola jest tworzenie warunków wychowawczych i edukacyjnych zapewniających wspomaganie oraz ukierunkowanie rozwoju dzieci pełnosprawnych i niepełnosprawnych zgodnie z ich wrodzonym potencjałem i możliwościami rozwojowymi oraz wyrównywanie i kompensowanie braków czy opóźnienia w rozwoju.

Zapewniamy wszechstronny rozwój dzieci na miarę ich możliwości i potrzeb. Uczymy wrażliwości na potrzeby innych, kształtujemy umiejętność bezinteresownej pomocy, wyrównujemy szanse edukacyjne oraz zapewniamy warunki sprzyjające realizacji indywidualnej drogi rozwoju dziecka z wykorzystaniem jego indywidualnych predyspozycji.

W Przedszkolu zatrudnieni są wykwalifikowani, kompetentni, zaangażowani i odpowiedzialni nauczyciele oraz zespół specjalistów: logopeda, oligofrenopeda-godzy, rewalidanci – wszyscy otwarci na współpracę.

Przedszkole Publiczne nr 36 z Oddziałami Integracyjnymi we Włocławku

Przedszkole Publiczne nr 36 z Oddziałami Integracyjnymi we Włocławku powstało w 1998 roku. Placówka znajduje się w nowym budynku z przestronnymi, dużymi salami. Ma podjazd przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Posiada bogatą bazę dydaktyczną, odpowiednio dostosowaną do potrzeb, możliwości i zainteresowań dzieci (w tym dzieci niepełnosprawnych).

Obecnie placówka składa się z sześciu oddziałów, w tym dwa oddziały integracyjne, do których uczęszcza 140 dzieci, w tym dzieci posiadające orzeczenia do kształcenia specjalnego dla niepełnosprawnych ruchowo, dla dzieci z autyzmem oraz dzieci z opiniami o wczesnym wspomaganie rozwoju wydanymi przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną we Włocławku.

Przy placówce znajduje się Punkt Wczesnego Wspomagania Rozwoju dla dzieci z terenu całego miasta Włocławek, w którym zatrudnieni są: psycholog, pedagog, logopeda oraz rehabilitant.

Osoby pracujące w Przedszkolu to doświadczona kadra, cały czas doskonaląca się i podnosząca swoje kwalifikacje zawodowe.

W pracy z dziećmi stosowane są różnorodne formy i metody pracy. Wykorzystywane są metody Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne, Metoda Dobrego Startu M. Bogdanowicz, Metoda Kinezylogii Edukacyjnej Paula Dennisona, bajkoterapia, muzykoterapia, arteterapia.

12.3. Szkoły

Szkoła Podstawowa nr 3 we Włocławku

Szkoła Podstawowa nr 3 jest placówką, w której tradycja łączy się z nowoczesnością. Powstała w 1952 roku i jest jedną z najstarszych szkół we Włocławku. Usytuowana jest w Śródmieściu, przy ulicy Cyganka 6/10.

Baza dydaktyczna obejmuje wyremontowany, przestronny i funkcjonalny budynek szkolny, nowoczesne sale przedmiotowe, wyposażone w bogaty zestaw pomocy dydaktycznych (m.in. tablice interaktywne), salę do gimnastyki korekcyjnej, salę rekreacyjną „Radosna szkoła na deszcz”, bibliotekę szkolną, czytelnię, dużą pracownię komputerową oraz nowo wyremontowane boisko szkolne.

Placówka liczy 26 oddziałów, do których uczęszcza 525 uczniów. Zajęcia przedmiotowe prowadzi wysoko wykwalifikowana kadra pedagogiczna (52 pedagogów, wśród których 27 to nauczyciele dyplomowani).

Szkoła znana jest także jako organizator konkursów międzyszkolnych (plastycznego „Bezpieczny Pierwszak”, ekologicznego, logopedycznego, piosenki angielskiej).

Placówka oferuje uczniom: pomoc pedagogiczną, terapię logopedyczną, nauczanie indywidualne, naukę języka angielskiego i niemieckiego, zajęcia na basenie, świetlicę, stołówkę oraz liczne koła zainteresowań (koło matematyczne, filmowe, recytatorskie, teatralne, taneczne, artystyczne, plastyczne, informatyczne, SKS-y, chór, drużyna harcerska itd.).

Szkoła bierze udział w licznych projektach unijnych, które wzbogacają placówkę w pomoce dydaktyczne, a uczniom umożliwiają szerszy dostęp do wiedzy i wszechstronny rozwój.

Szkoła Podstawowa nr 5 we Włocławku

Szkoła Podstawowa nr 5 mieści się w Zespole Szkół Integracyjnych nr 1 we Włocławku, przy ulicy Wienieckiej 46.

Do Szkoły uczęszcza około 400 uczniów. Uczniowie klas młodszych uczą się w 12 oddziałach integracyjnych (0–III), w wydzielonym budynku B, który jest przystosowany dla młodszych dzieci.

Ze względu na obecność w naszej placówce dużej liczby dzieci z niepełnościami w Szkole prowadzone są różne formy zajęć wspierających: rewalidacja, logopedia, rehabilitacja ruchowa. Jedną z form rehabilitacji jest hipoterapia, która odbywa się na terenie szkoły, na nowo pobudowanym hipodromie. Inną metodą wspomagającą proces rehabilitacji jest dogoterapia wykorzystująca pozytywne oddziaływanie psa na dzieci. Aby umożliwić tę formę terapii, w Szkole „pracuje” pies rasy Golden Retriever, który jest ulubieńcem wszystkich dzieci.

Dużą uwagę zwraca się na wspieranie uczniów zdolnych, zapewniając im różne formy zajęć dodatkowych: plastyczne, muzyczne, sportowe.

Placówka dba o współpracę z lokalnym środowiskiem. Corocznie organizowany jest Festyn Integracyjny. Impreza ta przygotowana jest przez pracowników Szkoły przy współpracy grona przyjaciół Szkoły i wsparciu sponsorów. Inną imprezą na stałe wpisaną do kalendarza kulturalnego miasta są cykliczne Czwartki Kulturalne. To otwarte spotkania, na których prezentujemy umiejętności i osiągnięcia naszych uczniów.

Szkoła Podstawowa nr 20 im. Majora Henryka Sucharskiego we Włocławku

Szkoła Podstawowa nr 20 we Włocławku jest placówką istniejącą od 1982 roku. Podczas lekcji pracujemy metodami aktywnymi, organizujemy ćwiczenia praktyczne, wycieczki, pracujemy metodą projektu. Ale szkoła to nie tylko lekcje. To również zajęcia pozalekcyjne, a w naszej Szkole mamy ich bardzo bogatą ofertę. Są koła przedmiotowe, redakcyjne, literackie, ortograficzne, plastyczne, sportowe. Dbamy również o rozwój uczniów mających trudności w nauce. Dla nich organizujemy zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, socjoterapeutyczne czy też indywidualną pomoc psychologiczno-pedagogiczną.

Potwierdzeniem naszego wspólnego zaangażowania są sukcesy uczniów na szczeblu miejskim, wojewódzkim i ogólnopolskim.

W Szkole pracuje wysoko wykształcona kadra pedagogiczna. Większość z nich to nauczyciele dyplomowani, z dużym doświadczeniem pedagogicznym. Nasza kadra systematycznie się doskonali, zdobywając kolejne umiejętności na studiach podyplomowych, kursach, szkoleniach, konferencjach.

Wzbogacamy stale bazę Szkoły. Dysponujemy trzema pracownikami komputerowymi, mamy osiem tablic interaktywnych, 13 projektorów, wizualizer oraz wie-

---

le innych środków dydaktycznych. Od ubiegłego roku dzieci mogą bawić się na szkolnym placu zabaw. Mają też bogato wyposażone miejsce zabaw w Szkole.

Szkoła Podstawowa nr 22 we Włocławku

Jest to placówka nowoczesna, zapewniająca wszechstronny rozwój każdemu uczniowi na każdym etapie edukacyjnym. Szkoła otwarta, nieustannie dążąca do tego, aby sprostać rosnącym wymaganiom współczesnego świata. Szkoła, w której nauczyciele, uczniowie i rodzice współpracują ze sobą.

Bogata i różnorodna oferta edukacyjna Szkoły pozwala każdemu dziecku rozwijać swoje zdolności, solidnie przygotować się do kontynuacji nauki na dalszych etapach edukacyjnych. Liczni laureaci i finaliści konkursów przedmiotowych, interdyscyplinarnych, potyczek sportowych oraz wyniki sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych (powyżej średniego wyniku miasta, województwa i kraju) plasują Szkołę Podstawową nr 22 i Gimnazjum nr 3 w czołówce szkół włocławskich.

Szkoła Podstawowa nr 23 we Włocławku

Szkoła Podstawowa nr 23 mieści się we wspólnym budynku z Gimnazjum nr 4. W skład wszystkich oddziałów wchodzi: trzy zerówki, cztery klasy pierwsze, cztery drugie, trzy trzecie. Klasy I–III rozpoczynają zajęcia o godzinie 8. W Szkole funkcjonują: świetlica, stołówka, biblioteka, czytelnia, sala gimnastyczna, sala zabaw „Hecolandia”. Oprócz kadry dydaktycznej opiekę nad dziećmi sprawują: pedagog i logopeda, opiekę medyczną pełnią: pielęgniarka i stomatolog.

Słowniczek

Arkusz obserwacyjny – najczęściej kwestionariusz do rejestrowania wyników obserwacji odnoszących się do wybranych osób lub grup. Arkusz obserwacyjny o charakterze analitycznym służy gromadzeniu odrębnych spostrzeżeń co do poszczególnych cech bądź stron osobowości, jak spostrzegawczość, myślenie, pamięć, uwaga, pracowitość, uczciwość. Arkusz obserwacyjny o charakterze syntetycznym służy do rejestracji zachowania danych sytuacji osób bądź grup w wybranych sytuacjach.

Cele kształcenia – oczekiwane i pożądane zmiany, jakie pod wpływem nauczania i uczenia się kształtują się w osobowości ucznia.

Cele wychowania – pożądane i oczekiwane zmiany, jakie pod wpływem respektowania odpowiednich metod, środków i warunków kształtują się w osobowości wychowanków w postaci poglądów, postaw, nawyków oraz innych cech osobowości.

Ewaluacja – to proces obejmujący ocenę wartości systemu (procesu) edukacji szkolnej, w tym ogół zachowań uczniów i nauczycieli, którego celem jest:

- rozpoznawanie ogólnych i specyficznych umiejętności dziecka jako ucznia i jako człowieka;
- wykrywanie i ukazanie dziecku braków w jego umiejętnościach globalnych w stosunku do wymagań programowych;
- stałe śledzenie postępów dziecka w danym przedmiocie nauczania w połączeniu z usuwaniem braków;
- stała troska o zachowanie wzajemnej życzliwości między wychowankami i wychowawcami.

Hospitacja – uczestnictwo przedstawicieli władz szkolnych lub nauczycieli w zajęciach szkolnych w celu dokonania ich analizy i ewentualnie oceny, może to być również uczestnictwo w tych zajęciach kandydatów na nauczycieli w celu zdobycia orientacji w metodach pracy doświadczonych pedagogów.

Metoda nauczania – systematycznie stosowany sposób pracy nauczyciela z uczniami umożliwiający osiągnięcie celów kształcenia, inaczej mówiąc – jest to wypróbowany układ czynności nauczycieli i uczniów realizowanych świadomie w celu spowodowania złożonych zmian w osobowości uczniów.

Czterem grupom metod nauczania odpowiadają cztery rodzaje uczenia się:

1. metody podające – uczenie się przez przyswajanie;
2. metody problemowe – uczenie się przez odkrywanie;
3. metody waloryzujące – uczenie się przez przeżywanie;
4. metody praktyczne – uczenie się przez działanie.

Nauczanie – planowa i systematyczna praca nauczyciela z uczniami mająca na celu wywołanie pożądaných trwałych zmian w ich postępowaniu, dyspozycjach i całej osobowości pod wpływem uczenia się i opanowania wiedzy, przeżywania wartości i działań praktycznych.

Obserwacja bezpośrednia – w pedagogice planowe i systematyczne gromadzenie danych poprzez spostrzeganie przez jakiegoś badacza czynności dydaktyczno-wychowawczych nauczycieli i uczniów oraz skutków tych czynności.

Proces dydaktyczny – ciąg systematycznych czynności nauczycieli i uczniów umożliwiający uczniom opanowanie wiedzy o świecie, wyrabianie sprawności w jej stosowaniu, rozwijanie zdolności i zainteresowań, kształtowanie przekonań i postaw.

Statut szkoły – podstawowy dokument szkoły (placówki oświatowej), który określa zasady jej działalności, opracowuje go rada pedagogiczna przy współpracy z radą szkoły, zatwierdza dyrektor szkoły. Statut szkoły określa cele i zadania szkoły wynikające z przepisów prawnych i z programu wychowawczego szkoły, sposoby ich realizacji, zadania zespołów nauczycielskich, organizację działalności innowacyjnej lub eksperymentalnej, jeżeli taka jest prowadzona, formy pomocy uczniom i opieki nad nimi, sposoby oceniania ich osiągnięć, współpracę z rodzicami, kompetencje organów szkoły, zasady współdziałania organów szkoły i rozwiązywania sporów między nimi.

Słowniczek sporządzono na podstawie opracowania W. Okonia, *Nowy słownik pedagogiczny*, Warszawa 2001.

Zalecane lektury

1. *Praktyki pedagogiczne w systemie kształcenia nauczycieli*, red. B. Walkiewicz, Wydawnictwo CODN Warszawa 2006.
2. E. Kozdowicz, A. Przecławaska, *Absolwent pedagogiki dziś – perspektywa teorii i praktyki pedagogiki społecznej*, Wyd. Akademickie ŻAK, Warszawa 2006.
3. *Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na wydziale humanistycznym*, UMCS www.praktyki.wh.umces.lublin.pl

---

NOTATKI

NOTATKI

A series of 20 horizontal dotted lines providing a space for notes.

NOTATKI

A series of 25 horizontal dotted lines for taking notes.